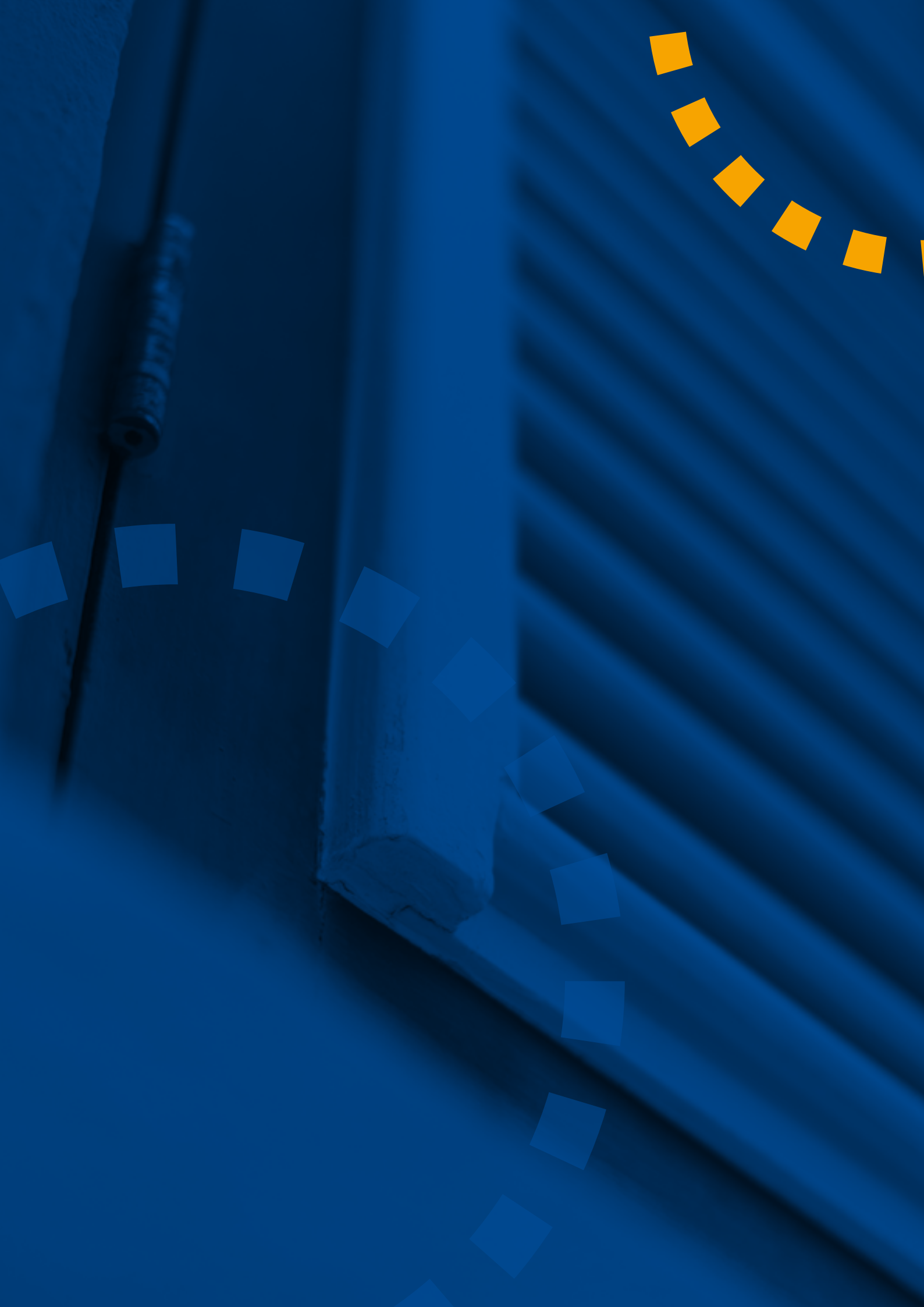
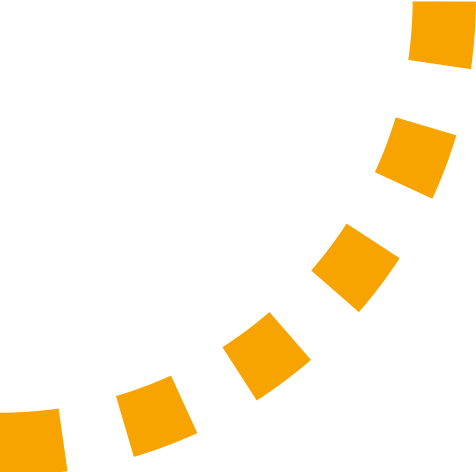

Jaarverslag 2021/22

Algemene Rekenkamer

Inhoud

	Voorwoord	5
1	Organisatie	9
1.1	Grondslag, taak en doelstelling	9
1.2	Samenstelling Algemene Rekenkamer	10
1.2.1	College	10
1.2.2	Secretariaat	14
1.3	Zelfbeoordeling, visie, missie en kernwaarden	16
1.4	Werkterrein en werkwijze onderzoek	17
1.5	Voorwaarden zelfstandige Algemene Rekenkamer	19
2	Verslag van de werkzaamheden	20
2.1	Inleiding	20
2.2	Kamervergaderingen	21
2.3	Contactmomenten	22
2.4	Versterking onderzoekscapaciteit	27
2.5	Onderzoeksactiviteiten	31
2.5.1	SAI Performance Report Court of Audit Aruba	31
2.5.2	Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek naar FASE-noodhulp	33
2.6	Monitoringsactiviteiten	36
2.7	Overige Werkzaamheden	37
2.7.1	Externe werkzaamheden	37
2.7.2	Interne werkzaamheden	40
2.7.3	IXII CAROSAI Congres en 35-jarige viering Algemene Rekenkam	42
3	Financiële verantwoording	46
3.1	Begrotingsuitvoering 2021/2022	47
3.2	Toelichting op de begrotingsuitvoering 2021/2022	50
Bijlage 1	Opsomming besprekpunten minister(s)	52
Bijlage 2	Beoordelingsverklaring van de onafhankelijke accountant	54

Voorwoord

De jaren 2021 en 2022 waren uitdagende jaren voor de Algemene Rekenkamer van Aruba. Niet alleen door het voortduren van de pandemie in 2021, maar ook door interne uitdagingen. Het jaar 2022 was bovendien een bijzonder jaar vanwege het XII CAROSAI congres en de viering van haar 35-jarig jubileum. Noemenswaardig is het feit dat op 13 april 2022, exact na 35 jaar dat de eerste leden van de Algemene Rekenkamer Aruba werden benoemd, de beëdiging plaatsvond van twee nieuwe leden. Met deze benoeming is het College van de Algemene Rekenkamer, na een periode van bijna 14 maanden, weer voltallig. Een maand later, met ingang van 12 mei 2022, werd ondergetekende tot voorzitter van de Algemene Rekenkamer benoemd.

Als instituut wil de Algemene Rekenkamer haar voorbeeldfunctie uitdragen en zich houden aan het principe van de INTOSAI¹ om verslag uit te brengen over haar werkzaamheden². Vanwege het niet voltallig zijn van het College tussen 23 februari 2021 en 13 april 2022, heeft de Algemene Rekenkamer geen jaarverslag kunnen uitbrengen in die jaren. Daarom legt de Algemene Rekenkamer middels dit verslag verantwoording af over de werkzaamheden en activiteiten van beide boekjaren tezamen.

De Algemene Rekenkamer is wettelijk belast met het verrichten van onderzoeken naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land Aruba. De positie van de Algemene Rekenkamer is verankerd in de Staatsregeling en nader uitgewerkt in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba (LARA). Het eerste lid van artikel 1 van de LARA regelt dat “de controle op het geldelijk en materieel beheer in de ruimste zin geschiedt, ongeacht welke vorm aan dat beheer is gegeven, door een Algemene Rekenkamer, bestaande uit een voorzitter en twee leden.”

De Algemene Rekenkamer beoogt als onafhankelijk controleorgaan ten behoeve van de Staten, met haar onderzoeken een bijdrage te leveren aan de verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Ter nakoming van onze constitutionele taak, streven wij voortdurend naar het vergroten van impact, teneinde een deugdelijk financieel beheer, duurzame overheidsfinanciën en sterker democratisch bestel van Land Aruba te bewerkstelligen.

In dit verslag wordt stilgestaan bij de kernactiviteiten van de Algemene Rekenkamer en de ontwikkelingen gedurende de afgelopen twee jaren. Wij beschrijven de samenstelling en opzet van het instituut en geven daarbij informatie over onze werkwijze en het onderzoeksproces. Naast organisatorische informatie wordt in het verslag ook uitgeweid over contactmomenten met belanghebbenden van de Algemene Rekenkamer. In dit verslag wordt bovendien nader inzicht geboden in de begrotingsuitputting over de boekjaren 2021 en 2022. Tot slot is een beoordelingsverklaring van een onafhankelijke accountant opgenomen.

¹ INTOSAI is de overkoepelende organisatie van rekenkamers wereldwijd en staat voor International Organization of Supreme Audit Institutions.

² Zie Principe 5 van de Mexico Declaration: Het recht en plicht om over bevindingen te rapporteren zoals vastgelegd in ISSAI P-10 De Verklaring van Mexico over de onafhankelijkheid van rekenkamers.

De Covid-19 pandemie, die in maart 2020 zijn intrede deed op Aruba, heeft grote invloed gehad op het onderzoeksprogramma en de oorspronkelijke planning. Een hoogtepunt gedurende de afgelopen periode betrof het 12de congres van de Caribbean Organisation of Supreme Audit Institutions (CAROSAI), dat in mei 2022 op Aruba werd gehouden. Dit congres is door de Algemene Rekenkamer georganiseerd en vloeit voort uit onze regionale en internationale samenwerking met zusterinstituten. Tijdens het congres vond de overdracht plaats van het voorzitterschap van CAROSAI aan de Algemene Rekenkamer voor een periode van drie (3) jaar.

Met veel voldoening en dankbaarheid kan de Algemene Rekenkamer en ondergetekende, tevens in haar hoedanigheid van voorzitter CAROSAI, terugkijken op een zeer geslaagd CAROSAI-congres.

Het is met grote waardering en erkentelijkheid aan alle – huidige en voormalige - Collegeleden, secretarissen en het toegewijd personeel van de Algemene Rekenkamer, dat ik de functie van voorzitter heb aanvaard en conform de Staatsregeling van Aruba, respectievelijk de waarden en principes geldend voor Algemene Rekenkamers, naar eer en geweten zal bekleden.

Oranjestad, februari 2024

Voorzitter,
drs. F. X. A. (Xiomara) Croes-Williams

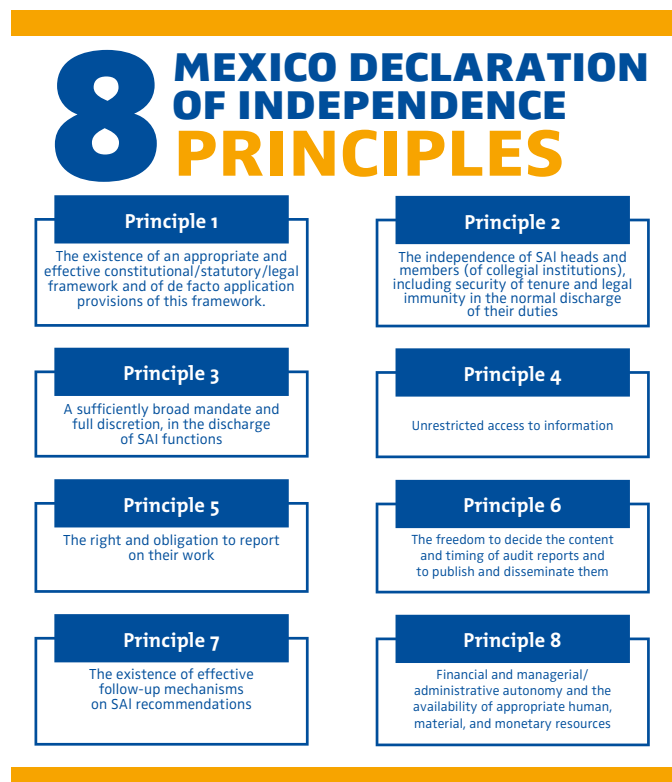
1 Organisatie

1.1 Grondslag, taak en doelstelling

De Algemene Rekenkamer is een Hoog College van Staat, een onafhankelijk instituut binnen het democratisch bestel van Aruba, dat belast is met onderzoek naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Haar positie is verankerd in de Arubaanse Staatsregeling en verder uitgewerkt in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba (LARA) en het Reglement van Orde van de Algemene Rekenkamer (RvO). Van uiterst belang in haar werk is het besef dat burgers erop moeten kunnen rekenen dat de overheid rechtmatig en doelmatig omgaat met publieke middelen en dat beoogde resultaten ook daadwerkelijk worden behaald.

Als onafhankelijk instituut is de Algemene Rekenkamer vrij in haar keuze van onderzoeksonderwerpen. De Algemene Rekenkamer bepaalt zelf en op welke wijze onderzoek wordt uitgevoerd en hoe daarover wordt gerapporteerd. Zij houdt bij besluiten, ten aanzien van de uit te voeren onderzoeken, zoveel mogelijk rekening met de wensen van de Staten van Aruba (Staten).

De Algemene Rekenkamer werkt toe naar versterking van haar zelfstandige positie binnen het Arubaans staatsbestel. Bij deze versterking baseert zij zich op de acht grondbeginselen voor het degelijk functioneren van een rekenkamer, zoals uiteengezet door de INTOSAI, de internationale organisatie voor rekenkamers. Ten aanzien hiervan hebben de Verenigde Naties de onderstaande grondbeginselen onderschreven.

De grondbeginselen, vrij vertaald uit het Engels, luiden als volgt³:

1. Het bestaan van een geschikt en effectief staatsrechtelijk raamwerk en de daadwerkelijke toepassing van dit raamwerk.
2. Onafhankelijkheid van hoofden van een rekenkamer⁴ en of verwante collegiale instituties, alsook zekerheid rondom hun ambtstermijn en juridische immuniteit bij de normale uitoefening van hun functie.
3. Een voldoende breed mandaat en volledige zelfstandigheid in de uitvoering van werkzaamheden.
4. Onbeperkte toegang tot informatie.
5. Het recht en de plicht om verslag te doen van haar werkzaamheden.
6. De vrijheid om over de inhoud en timing van rapporten te beslissen alsook over de publicatie en verspreiding ervan.
7. Het bestaan van een effectief follow-up mechanisme op de aanbevelingen van een rekenkamer.
8. Financiële en beheersmatige/administratieve autonomie en het beschikken over adequate personele, materiële en financiële middelen.

De Algemene Rekenkamer acht de invulling van deze beginselen van groot belang voor haar functioneren.

1.2 Samenstelling Algemene Rekenkamer

De inrichting en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer worden in de Staatsregeling en in de LARA geregeld. Nadere bepalingen over de interne taken en de besluitvorming worden geregeld in het RvO.

De Algemene Rekenkamer bestaat, conform artikel IV.6, eerste lid, van de Staatsregeling, uit drie leden, de voorzitter daaronder inbegrepen. Bovendien worden er twee plaatsvervangende leden benoemd (artikel 1 LARA). In dit verslag wordt in dit kader gesproken over College (-leden). Naast het College wordt aan de Algemene Rekenkamer een secretaris toegevoegd (artikel 2, lid 4, LARA) die leiding geeft aan het Secretariaat.

Gelegenheid: Groepsfoto Algemene Rekenkamer
Datum: 13 April, 2022

10 ³ ISSAI P-10: De Verklaring van Mexico over de onafhankelijkheid van rekenkamers.

⁴ De term rekenkamer is de vertaling voor een Supreme Audit Institution (SAI), leidinggevend en/ of de leden van een collegiaal bestuur van zo'n SAI.

1.2.1 College

Gedurende de verslagjaren 2021-2022 hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn geweest op het niet voltallig zijn van het College van de Algemene Rekenkamer in de periode tussen eind februari 2021 en medio april 2022.

Op 23 oktober 2020 heeft mevrouw Lay-Hing de Kort-Yee MSc. haar ontslagbrief aan de Gouverneur aangeboden, met daarin vermeld een opzeggingstermijn van vier maanden. Bij Landsbesluit van 17 augustus 2021 werd met ingang van 24 februari 2021 het verzochte ontslag verleend, onder dankzegging voor de door haar aan het Land bewezen diensten. Aangezien er geen plaatsvervangende leden waren, bestond het College op dat moment uit twee personen.

De heer mr. Frederick Nuboer heeft bij schrijven van 18 oktober 2021 zijn ontslag als lid, tevens waarnemend voorzitter, aan de Gouverneur verzocht. Bij Landsbesluit van 12 januari 2022 werd besloten aan de heer F. Nuboer ontslag te verlenen onder dankzegging voor de door hem aan het Land bewezen diensten. Na het ontslag van de heer Nuboer was er slechts één Collegelid in functie waardoor de Algemene Rekenkamer de facto zonder een College met beslissingsbevoegdheid kwam te zitten.

De (on-)voltalligheid van het College van de Algemene Rekenkamer en het moeizame proces van benoeming van nieuwe leden, waaronder een voorzitter, waren voor een lange periode reden van grote zorg.

Werving- en selectieprocedure (plaatsvervangend) lid/leden

Voor de werving en selectie van nieuwe (plaatsvervangende) Collegeleden hanteert de Algemene Rekenkamer een uitvoerige en zorgvuldige procedure. Potentiële geschikte kandidaten die aan de gestelde voorwaarden van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba (AB 1998 no. GT 20) voldoen, voeren onder andere een assessment uit. Na ontvangst van dat resultaat houdt de Algemene Rekenkamer met elk van de potentiële geschikte kandidaten een persoonlijk gesprek. Vervolgens vindt een voordracht plaats aan de Staten met een aanbevelingslijst. De voordracht aan de Staten bestaat uit een lijst van drie (3) kandidaten per vacante positie, naar volgorde van voorkeur. Hieruit kiezen de Staten twee (2) kandidaten en leggen deze ter besluitvorming voor aan de Regering, die vervolgens een kandidaat benoemt.

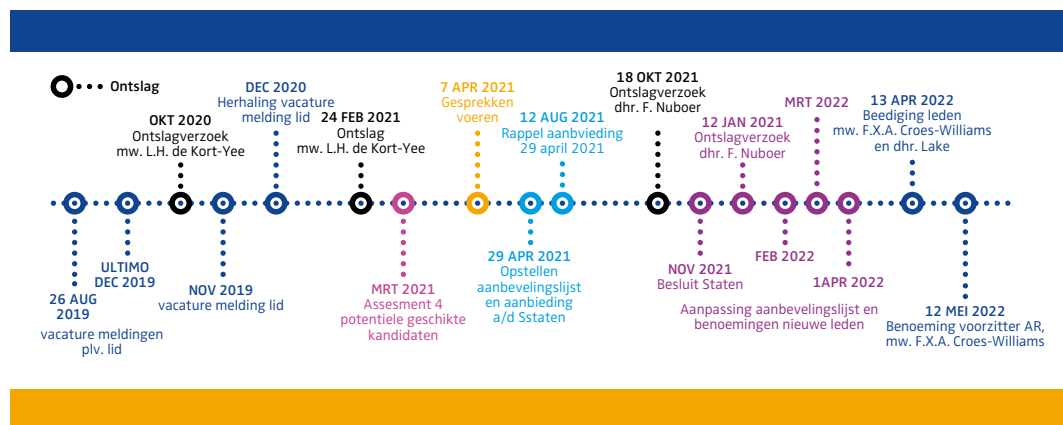
De Algemene Rekenkamer acht het van belang dat inzicht wordt verschaft in de wijze waarop deze aanbevelingslijst tot stand is gekomen. Dit wordt gedaan om de transparantie rondom de werving- en selectieprocedure voor lidmaatschap en de besluitvorming daaromheen te bevorderen.

De wervings- en selectieprocedure bestaat uit de volgende zes (6) stappen:

1. Werving en beoordelen sollicitaties
2. Uitvoeren van assessment
3. Voeren van gesprekken
4. Opstellen aanbevelingslijst
5. Aanpassing aanbevelingslijsten en benoemingen
6. Beëdiging nieuwe leden en benoeming voorzitter

De stappen en beslismomenten worden in chronologische volgorde weergegeven middels onderstaande tijdslijn, waarbij stappen 5 en 6 toegelicht worden. Voor de toelichting op de eerste vier (4) stappen wordt verwezen naar het Jaarverslag 2020⁵.

Tijdslijn wervings- en selectieprocedure leden

Ad 5. Aanpassing aanbevelingslijsten en benoemingen

In de openbare vergadering van 16 november 2021 zijn de Staten unaniem akkoord gegaan met het advies van 15 november 2021 van de Centrale Commissie inzake voordracht ter vervulling van de vacature voor lid van de Algemene Rekenkamer. Deze voordracht geschiedde op basis van de vorengenoemde aanbevelingslijst aangeboden op 29 april 2021 van de Algemene Rekenkamer. In de tussentijd was er een tweede vacature ontstaan door het ontslagverzoek van de heer Nuboer op 18 oktober 2021. Rekening houdend met de urgentie en met de beste intentie, hebben de Staten besloten om uit één (1) aanbevelingslijst van drie (3) personen voordracht te doen tot benoeming van twee (2) personen tot lid van de Algemene Rekenkamer. Dit besluit bleek geen stand te houden, waardoor de ministerraad heeft besloten alleen mevrouw drs. F.X.A. (Xiomara) Croes-Williams tot lid te benoemen.

De situatie van het niet voltallig zijn van de Algemene Rekenkamer bleef zich hiermee voordoen. Ter vervulling van de tweede vacature, is bij schrijven van 3 februari 2022 twee aanbevelingslijsten aan de Staten aangedragen ter vervulling van de vacature voor lid respectievelijk voor plaatsvervangend lid. Op voordracht van 22 februari 2022 van de Staten, heeft de ministerraad bij beslissing van 4 maart 2022 ingestemd om de heer Christopher F.A. Lake met ingang van 1 april 2022 te benoemen tot lid van de Algemene Rekenkamer.

Ad 6. Beëdiging nieuwe leden en benoeming voorzitter

Op 13 april 2022 vond ten overstaan van de Gouverneur van Aruba, de beëdiging plaats van mevrouw drs. F.X.A. Croes-Williams en de heer C.F.A. Lake. Met de beëdiging van de twee nieuwe leden is het College van de Algemene Rekenkamer na ruim een jaar weer voltallig. Conform artikel 2, lid 3, van de LARA bood de Algemene Rekenkamer bij schrijven van 19 april 2022 de aanbevelingslijst tot aanwijzing van de voorzitter van de Algemene Rekenkamer aan de Staten. De Staten hebben bij brief van 28 april 2022 een voordracht gedaan voor de vervulling van het voorzitterschap, waarbij de ministerraad heeft ingestemd om mevrouw drs. F.X.A. Croes-Williams met ingang van 12 mei 2022 te benoemen als voorzitter van de Algemene Rekenkamer.

*Gelegenheid: Beëdiging drs. Frances X.A. Croes-Williams en Christopher F.A. Lake
Datum: 13 April, 2022
Deelnemers: Christopher F.A. Lake, mr Evelyn C. Wever-Croes,
drs. Frances X.A. Croes-Williams met de Gouverneur Z.E.A. Boekhoudt*

Na het proces van werving, selectie, voordrachten, benoeming en beëdiging van twee nieuwe leden, daaronder de voorzitter inbegrepen, bestaat het College per ultimo 2022 uit:

- drs. Frances X.A. Croes-Williams, voorzitter,
- mr. Rick C. Samuels, lid, tevens waarnemend voorzitter
- Christopher F.A. Lake, lid.

De Algemene Rekenkamer is de Staten en de Regering zeer erkentelijk voor hun voordrachten tot benoeming en beëdiging van de twee nieuwe leden.

De leden worden voor het leven benoemd, dat wil zeggen tot het eind van het jaar, waarin zij de leeftijd van zeventig (70) jaar bereiken.

Opgave hoofd- en nevenfuncties

Momenteel is de functie van lid geen voltijdse functie, dat betekent dat de leden naast het lidmaatschap van de Algemene Rekenkamer, elders werkzaam zijn.

Tabel 1: Functies van de leden Algemene Rekenkamer 2021 - 2022

Functie	Naam	Hoofd- en nevenfuncties	Datum benoeming	Datum Ontslag	Vergoeding per maand (in Afl.) ⁶
Voorzitter	drs. F.X.A. Croes-Williams	- Directeur eigen bedrijf Beroepsbeoefenaar	12 mei 2022		4.000
lid		- Financieel deskundige	1 april 2022		
lid	mr. R.C. Samuels	- Beroepsbeoefenaar - Advocaat - Directeur van diverse bedrijven belast met onroerende goederen	1 augustus 2017		3.000
lid	C.F.A. Lake	Directeur bedrijf Bestuurslid	1 april 2022		3.000
Plaatsvervangend lid 2x	Vacature	-	-		-
Voormalige leden					
Wvd. Voorzitter	mr. F. Nuboer CAMS	- Beroepsbeoefenaar Belastingadviseur - Coach bij Qredits Aruba	19 december 2017	12 januari 2022	3.000
lid	L.H. de Kort-Yee Msc.	- Beroepsbeoefenaar - Financieel-expert - Coach bij Qredits Aruba en export coach bij Rijksdienst van Ondernemend Nederland - Bestuurslid stichting C.R.A.F.T.	22 november 2017	23 februari 2021	3.000

Bij onderzoek vervult een lid tevens de rol van lid-rapporteur. Een lid-rapporteur draagt zorg voor de bestuurlijke invulling bij het onderzoeksproces. Dit houdt in dat een lid-rapporteur toetst, of de richting van het onderzoek en de bevindingen voldoende basis bieden voor een bestuurlijk advies. De vaktechnische invulling en kwaliteitsborging van het onderzoeksproces zijn voorbehouden aan de teamleider van het onderzoek respectievelijk de secretaris.

1.2.2 Secretariaat

Aan de Algemene Rekenkamer is een ambtelijke organisatie toegevoegd, bestaande uit een secretaris en het onderzoeks- en ondersteunend personeel. De ambtelijke organisatie zal hierna het Secretariaat worden genoemd. De secretaris is, met inachtneming van de door de Algemene Rekenkamer bij instructie en besluiten te geven richtlijnen en aanwijzingen, belast met de dagelijkse leiding van het Secretariaat.

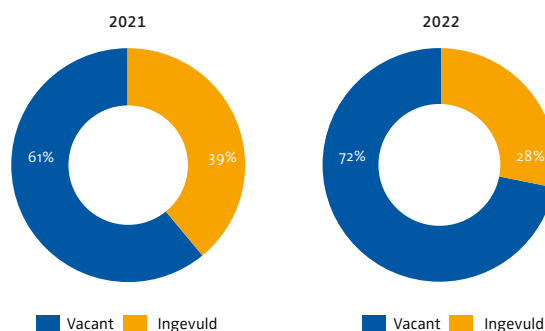
Personeelsbezetting

De Algemene Rekenkamer heeft al jaren te kampen met een tekort aan personeel. Alle vacatures zijn gedurende 2020 opengesteld. Uit dat werving- en selectieproces heeft de Algemene Rekenkamer op 26 oktober 2020 een verzoek aan de minister van Algemene Zaken gericht tot de indienstneming van een onderzoeker. Op 9 juni 2021 ging de ministerraad akkoord met dit verzoek en is betrokkene sedert 1 augustus 2021 werkzaam in de Afdeling Onderzoek. Het werving- en selectieproces voor de functies van projectleider en jurist heeft geen geschikte kandidaten opgeleverd en dat voor de functie van hoofd Bedrijfsvoering is in 2021 voortgezet. Vanaf aanvang 2021 hebben meerdere kandidaten gesolliciteerd op de vacatures voor hoofd bedrijfsvoering en of voor onderzoeker. Na een zorgvuldige voorselectie die verricht is door een intern selectieteam, hebben vier (4) kandidaten een grondige selectieprocedure doorlopen. Van deze vier (4) kandidaten, heeft een (1) kandidaat assessment gedaan voor de functie van hoofd bedrijfsvoering en drie (3) kandidaten voor beide functies. De selectieprocedure bestaat uit een eerste oriëntatie gesprek, gevolgd door een psychologisch assessment verricht door een extern bureau. Na ontvangst van de assessmentrapporten zijn alle vier (4) kandidaten uitgenodigd voor een tweede gesprek. Bij dit tweede gesprek werd het selectieteam van de Algemene Rekenkamer versterkt door een HR-adviseur van de Departamento Recurso Humano (DRH).

Op 1 februari 2022 ging de ministerraad akkoord met het verzoek van 13 december 2021 van de Algemene Rekenkamer tot de indienstneming van hoofd Bedrijfsvoering en onderzoeker(s). Met ingang van 7 februari 2022 respectievelijk 14 februari 2022 zijn de functies voor hoofd Bedrijfsvoering respectievelijk van onderzoeker vervuld. Zoals onderstaande figuur laat zien heeft de Algemene Rekenkamer vooruitgang geboekt. Van de 18 formatieplaatsen zijn per ultimo 2022, 13 vervuld. Echter, kernfuncties bij het Secretariaat zijn nog steeds niet ingevuld.

Figuur 1: Personeelsbezetting 2021 respectievelijk 2022

Functie	Formatie	Bezetting per 31-12-2021	Bezetting per 31-12-2022
Secretaris	1	1	1
Projectleider	3	-	-
Onderzoeksleider	3	3	3
Onderzoeker	6	4	5
Hoofd bedrijfsvoering	1	-	1
Jurist	1	-	-
Medewerker bedrijfsvoering	1	1	1
Medewerker informatievoorziening	1	1	1
schoonmaakster (deeltijd)	1	1	1
Totaal	18	11	13

figuur hiernaast biedt een weergave van de personeelsbezetting per ultimo 2021 respectievelijk 2022.

Het vervullen van de kernfuncties is wel van groot belang voor een degelijke uitvoering van onze wettelijke taak. De afhankelijkheid van de DRH, de minister van Algemene Zaken respectievelijk de ministerraad bij de aanname van personeel, de lange doorlooptijd van sollicitatie tot indienstneming alsook de waardering van de functies, zijn struikelblokken voor de werving van kwalitatief hoogwaardig personeel. De Algemene Rekenkamer heeft zich hier in het verleden meerdere malen over uitgesproken. De werving en beloning van het personeel blijven knelpunten voor haar functioneren.

In dit kader zal de Algemene Rekenkamer volhouden aan het standpunt autonoom te moeten kunnen handelen bij de werving en beloning van haar eigen personeel. Deze autonomie dient wettelijk te worden geregeld bij de modernisering van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba.

1.3 Zelfbeoordeling, visie, missie en kernwaarden

Zelfbeoordeling

De Algemene Rekenkamer is een instituut in ontwikkeling. In juli 2021 heeft de Algemene Rekenkamer haar rapport Supreme Audit Institution (SAI) Performance Measurement Framework (PMF) ~ beoordelingsrapportage van de prestaties van Algemene Rekenkamer Aruba ten opzichte van de (ISSAI¹⁷) standaarden ~ vastgesteld.

Op 27 augustus 2021 is het rapport aan de Staten gepresenteerd en op de website van de Algemene Rekenkamer openbaar gemaakt. Het belangrijkste doel van deze zelfbeoordeling was het uitvoeren van een nulmeting van de prestaties, om de sterke en zwakke punten te identificeren. De beoordeling had betrekking op alle onderdelen van het instituut en niet alleen op het onderzoekswerk. Zo zijn het wettelijk kader, de interne organisatie, het financieel beheer, het personeelsbeheer en de communicatie beoordeeld op de huidige prestaties. Sommige van deze prestaties vallen binnen de invloedssfeer van de Algemene Rekenkamer, terwijl voor andere prestaties de Algemene Rekenkamer afhankelijk is van externe factoren.

De resultaten van deze zelfbeoordeling dienen als leidraad en geven richting aan de corrigerende acties van de Algemene Rekenkamer. In dat verband heeft de Algemene Rekenkamer in september 2021 een aanvang gemaakt met de participatie aan het internationaal programma Strategy, Performance Measurement and Reporting (SPMR). Net als het SAI PMF programma is ook het SPMR programma gelanceerd door de INTOSAI Development Initiative (IDI). Het SPMR programma is bedoeld om rekenkamers over de hele wereld te ondersteunen bij het beter beoordelen, plannen, beheren en rapporteren over hun prestaties gedurende een volledige strategische managementcyclus. Het einddoel van het programma is het opstellen en implementeren van een strategisch beleidsplan, operationele jaarplannen en activiteitenoverzichten. Voor de Algemene Rekenkamer zal dit resulteren in onder andere het Strategische Beleidsplan 2023-2026.

Visie en missie

Met het strategische beleidsplan 2023-2026 is de visie en de missie van de Algemene Rekenkamer herzien. De nieuwe visie luidt:

De Algemene Rekenkamer dient het burgerbelang door, op grond van haar toevertrouwde wettelijke taak, een bijdrage te leveren aan het beter functioneren van het openbaar bestuur.

16 7 ISSAI-standaarden zijn de standaarden vervaardigd door de INTOSAI waaraan een rekenkamer zich dient te houden. ISSAI staat voor International Standards for Supreme Audit Institutions..

Om genoemde visie te kunnen bewerkstelligen is de volgende missie geformuleerd:

De Algemene Rekenkamer controleert het rechtmatig, doelmatig, doeltreffend en integer functioneren van het openbaar bestuur. Zij rapporteert aan de Staten en geeft aanbevelingen aan de minister(s) ter verbetering van het financieel beheer en de versterking van het financieel toezicht op het Land.

Deze visie en missie worden ondersteund door een vastgestelde planning, met jaarlijks operationele plannen waarin doelstellingen en acties worden geconcretiseerd. De doelstellingen zijn geformuleerd op basis van de onderkende kritische succesfactoren. De resultaten van de SWOT-analyse⁸ hebben als input gediend voor het bepalen van de kritische succesfactoren en nadere planning. De kritische succesfactoren dienen als voorwaarden om de visie en missie te kunnen realiseren.

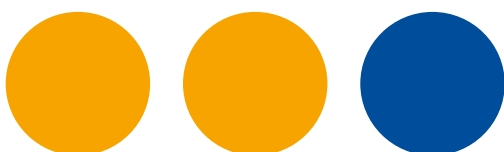
Kernwaarden

De Algemene Rekenkamer heeft per 1 juli 2020 zowel haar integriteitsbeleid als gedragscode vastgesteld. Een rekenkamer heeft de plicht om zich te houden aan hoge gedragsstandaarden, zoals eerlijkheid en openheid, bij de uitvoering van haar taken en in haar verhouding tot gecontroleerde(n). Een rekenkamer draagt een voorbeeldfunctie en dient onafhankelijk en objectief te zijn bij de behandeling van kwesties en onderwerpen die in onderzoeken aan bod komen. Het is van groot belang dat de Algemene Rekenkamer onafhankelijk en integer handelt, en ook zo overkomt. Daarom dient de Algemene Rekenkamer volledig transparant te zijn in de uitvoering van haar taak en dient zij gepaste professionele voorzichtigheid aan te wenden bij de uitvoering van en het toezicht op onderzoeken en bij de voorbereiding van de rapporten.

1.4 Werkerterrein en werkwijze onderzoek

De constitutionele kerntaak van de Algemene Rekenkamer is het verrichten van onderzoek op de doelmatigheid en rechtmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Tijdens het verrichten van haar onderzoek heeft de Algemene Rekenkamer toegang tot alle overheidsdiensten, landsbedrijven, begrotingsfondsen en Hoge Colleges van Staat. Tevens is ze bevoegd inlichtingen in te winnen bij overheidsvennootschappen, gesubsidieerde instellingen en overige instellingen, waarvan het beheer van het geldelijk belang van het Land rechtstreeks of zijdelings is betrokken.

Voor elk onderzoek wordt een verantwoordelijke teamleider aangewezen. In de onderzoeksfase vindt uitwisseling van informatie plaats, op ambtelijk niveau, tussen de onderzoeksafdeling en de gecontroleerde(n). Tijdens het onderzoek zijn contactmomenten met de verantwoordelijke lid-rapporteur ingebouwd. Hierbij wordt in driehoeksoverleg tussen de teamleider, de lid-rapporteur en de secretaris, overleg gepleegd over de richting en de boodschap van het onderzoek.

De onderzoeksfase eindigt met het opleveren van een nota van bevindingen. De nota van bevindingen dient ter afstemming van de feitelijke bevindingen en ambtelijke conclusies uit het onderzoek met de gecontroleerde.

Figuur 2: Schematische weergave onderzoeksproces

Na afronding van de onderzoeksfase begint de bestuurlijke fase van het onderzoek. In deze fase stelt het onderzoeksteam een rapport op met een bestuurlijke boodschap. De nota van bevindingen dient ter onderbouwing van deze bestuurlijke boodschap. Naar aanleiding van de bevindingen worden aanbevelingen geformuleerd.

De bestuurlijke fase wordt afgesloten met de vaststelling van het definitieve onderzoeksrapport. Alvorens het definitieve onderzoeksrapport vast te stellen, wordt het met de verantwoordelijke minister(s) afgestemd door middel van bestuurlijk hoor en wederhoor. De reactie van de verantwoordelijke bestuurder wordt integraal opgenomen in het definitief onderzoeksrapport en wordt tot slot voorzien van een nawoord van de Algemene Rekenkamer.

De Algemene Rekenkamer heeft de Staten als hoofd stakeholder. Als het definitieve rapport door de Algemene Rekenkamer is vastgesteld, wordt het daarom aan de Staten aangeboden. Met de aanbieding van het rapport van de Algemene Rekenkamer aan de Staten, wordt het rapport een openbaar document, dat voor eenieder beschikbaar is. Het rapport wordt op de website van de Algemene Rekenkamer, zijnde www.rekenkamer.aw, geplaatst.

Onder nazorg worden de bevindingen uit het onderzoeksrapport door middel van een persconferentie aan de burger gepresenteerd. Dit wordt door de leden en secretaris, in bijzijn van de verantwoordelijke teamleider gedaan. Naast de persconferentie worden ook een interne en externe evaluatie gehouden, waar lessen voor de organisatie worden besproken en vastgelegd. Aandacht verdient de follow up met de Staten, ministers en diensten over de implementatie van de aanbevelingen en een correctieactieplan door de dienst(en).

1.5 Voorwaarden zelfstandige Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer werkt toe naar versterking van haar zelfstandige positie binnen het Arubaans staatsbestel. Wil de Algemene Rekenkamer toewerken naar een meer effectief en efficiënt instituut dan dient door verdere verzelfstandiging, middels wijzigingen van de Staatsregeling en LARA, haar onafhankelijke positie te worden versterkt.

Met de verdere verzelfstandiging zal Land Aruba voldoen aan de grondbeginselen voor een degelijk functionerende Algemene Rekenkamer, zoals uiteengezet in de Lima Declaration van de INTOSAI, de internationale organisatie voor rekenkamers. Voor de indiening en uitvoering van een begroting voor een rekenkamer stelt het door de Verenigde Naties geratificeerde Lima Protocol dat een rekenkamer over voldoende autonomie dient te beschikken om over eigen middelen, menselijk kapitaal en materieel te kunnen beschikken. Alhoewel de Algemene Rekenkamer over eigen begroting en materieel beschikt, ontbreekt onder andere het aspect van eigen personeelsaanneemingen en beloningsbeleid nog. Daardoor kan er zeker niet gesproken worden van een Algemene Rekenkamer met voldoende autonomie. De essentie in dit verband is dat een rekenkamer in staat moet zijn om haar eigen personeel aan te nemen en te kunnen belonen, om daarmee de juiste productiviteit te kunnen garanderen.

Ter versterking van de Algemene Rekenkamer binnen het democratisch bestel respectievelijk het financieel beheer van Land Aruba, is aandacht en prioriteit nodig voor de modernisering van de LARA. Wijzigingen in het wettelijke kader zijn noodzakelijk om onder andere de financiële en organisatorische onafhankelijkheid van de Algemene Rekenkamer te versterken c.q. vergroten, wat de prestatie zal verbeteren.

De Commissie versteking democratisch bestel (CVDB) is door de minister-president in het leven geroepen om de versterking van de Hoge Colleges van Staat samen te kanaliseren en te verwezenlijken. Ten aanzien van de wijziging van de LARA, en daaraan gerelateerde artikelen van de Staatsregeling, lagen de werkzaamheden van de CVDB enige tijd stil vanwege de COVID-19 pandemie en het feit dat de Algemene Rekenkamer niet voltallig was. In het derde kwartaal van 2022 zijn besprekingen gevoerd en vanaf 2023 de werkzaamheden door de Algemene Rekenkamer voortgezet.

2 Verslag van de werkzaamheden

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de verrichte werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer over de dienstjaren 2021 en 2022 aan bod.

Het bestaansrecht van een rekenkamer is het behartigen van het burgerbelang. Een belangrijke leidraad voor de onderzoeken van de Algemene Rekenkamer is dat burgers, door de Staten vertegenwoordigd, erop moeten kunnen rekenen dat het Land, vertegenwoordigd door de ministers, rechtmatig en doelmatig met publieke middelen omgaat en de voorgenomen doelstellingen daadwerkelijk haalt.

Op basis van haar strategische beleidsplan 2019-2022 heeft de Algemene Rekenkamer bepaald om hoogwaardig onderzoeken te verrichten naar het rechtmatig en doelmatig functioneren van het publieke financieel beheer en hiermee een bijdrage leveren aan het beter functioneren van het openbaar bestuur. Middels haar onderzoeken beoogt de Algemene Rekenkamer het rechtmatig en doelmatig handelen binnen de overheid te bevorderen, een bijdrage te leveren aan de transparantie van het openbaar bestuur en zo de controlerende taak van de Staten te versterken.

Bij de memorie van toelichting behorende bij de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2021 (AB 2021 no. 177) respectievelijk die voor het dienstjaar 2022 (AB 2022 no. 66) zijn de hoofddoelstellingen vastgelegd. Naast de wettelijk taak om onderzoek te doen naar de jaarrekening van het Land over het dienstjaar 2019, successievelijk het dienstjaar 2020, was het voornemen

van de Algemene Rekenkamer om drie andere onderzoeken te verrichten. Echter, de Covid-19 pandemie had een grote impact op het onderzoeksprogramma 2021-2022 en de oorspronkelijke planning. Het werken op afstand, het niet of nauwelijks toegang hebben tot (digitale) bestanden en het uitblijven van de jaarrekening van het Land vanaf het dienstjaar 2019, hebben ertoe geleid dat de prioriteiten en het onderzoeksprogramma bijgesteld moesten worden. Door de ontstane vertraging en onzekerheid omtrent het moment van de oplevering c.q. aanbidding van de jaarrekening(en) van het Land, is de onderzoekscapaciteit ingezet in onder andere het verrichten van een real-time onderzoek naar het verstrekken van noodhulp en in internationaal verband, de deelname aan het onderzoek SDG 3D en het programma Strategy, Performance, Measurement and Reporting (SPMR).

Hierna worden de Kamervergaderingen, die gedurende de periode 2021-2022 zijn gehouden, geresumeerd. Vervolgens wordt kort ingegaan op de contactmomenten die er in 2021 en 2022 zijn geweest. Onder Overige Werkzaamheden (paragraaf 2.7) wordt stilgestaan bij het organiseren en het houden van het XII CAROSAI Congres op Aruba. Hoofdstuk 2 geeft alsmede een beschrijving van de door het personeel gevolgde opleidingen en cursussen evenals een samenvatting van gepubliceerde onderzoeksrapport(en), monitoringsactiviteiten, uitgevoerde en in uitvoering zijnde projecten.

2.2 Kamervergaderingen

In 2021 waren er in totaal 18 en in 2022 in totaal 10 reguliere Kamervergaderingen. Belangrijke agendapunten in de reguliere vergadering waren de voortgangsbewaking van het onderzoeksprogramma 2021-2022 en van het verbeteringstraject van de Algemene Rekenkamer.

Het onderzoeksprogramma 2021-2022 bevatte, na bijstelling, onderzoeksvoorstellen voor het (voor)onderzoek naar de Jaarrekeningen van het Land over het dienstjaar 2019 respectievelijk 2020, het onderzoek Fondo pa Asistencia Social di Emergencia (FASE), het (voor-)onderzoek naar Instellingen op Afstand en het (voor-)onderzoek naar Auditing Implementation of Sustainable Goals – Strong and Resilient national Public Health System (SDG 3D).

Tevens heeft de Algemene Rekenkamer, in navolging op het rapport SAI PMF, in september 2021 een aanvang gemaakt met de participatie aan het internationaal programma SPMR. De gepubliceerde onderzoeksrapporten zijn SAI PMF en Fondo pa Asistencia Social di Emergencia (FASE). Voorts was onderwerp van de Kamervergaderingen de actualisatie van de Landsverordening Algemene Rekenkamer, het aantrekken van (plaatsvervangende) Collegeleden, personeel voor het Secretariaat en het organiseren van het XII CAROSAI congres op Aruba.

Overige onderwerpen betroffen de begrotingen 2022 en 2023, het Jaarverslag 2020, het actualiseren van handleidingen onderzoek(processen), de selectie- en aanschaf van een audit softwarepakket en het opstellen van het opleidingsplan Algemene Rekenkamer.

2.3 Contactmomenten

De strategie van de Algemene Rekenkamer is erop gericht om naast oordelen te geven door middel van onderzoek, ook relevante bestuursadviezen te verstrekken. Dit laatste wordt gedaan ter verdere verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Hierdoor wordt bestuurlijk overlegd met belangrijke stakeholders, zoals de Staten, de ministers en andere stakeholders. De Algemene Rekenkamer heeft in het kader van haar samenwerking tevens binnen het koninkrijk, regionaal en internationaal verband contactmomenten gehad waarvan wij de belangrijkste momenten kort samenvatten.

Staten

Voor de dienstjaren 2021-2022 is het contact met de Staten voornamelijk gericht geweest op de voortgang en ontwikkelingen bij de benoeming van nieuwe leden van de Algemene Rekenkamer, waaronder de voorzitter, rappelverzoeken omtrent de behandeling van (onderzoeks-) rapporten van de Algemene Rekenkamer, informatie en presentaties omtrent het doelmatigheidsonderzoek SAI PMF en het onderzoek FASE.

Zo vond op 23 maart 2021 een overleg plaats tussen de voorzitter van Staten en waarnemend voorzitter van de Algemene Rekenkamer, naar aanleiding van onze brief van 3 maart 2021 inzake rappelverzoeken behandeling onderzoeken Algemene Rekenkamer en verzoek periodiek overleg. Gedurende het overleg werd het verzochte overzicht inzake inventarisatie naar de behandeling van de (onderzoeks)rapporten van de Algemene Rekenkamer door de Staten overhandigd.

Het overzicht liet zien dat alleen jaarverslagen in een openbare vergadering zijn behandeld of verwezen werden naar de Commissie Huishoudelijke Aangelegenheden (CHA). De overige onderzoeksrapporten, op Bo Aruba na, zijn niet behandeld. In overleg met de Staten zullen afspraken gemaakt worden over de verdere be- c.q. afhandeling van onderzoeksrapporten en de terugkoppeling daarover.

Gelegenheid: Overleg met Staten voorzitter
Datum: 23 maart 2021
mr. Frederick Nuboer en mr. Juan Thijsen

Gelegenheid: Presentatie rapport FASE-Noodhulp aan de Staten
Datum: 28 Juni, 2022

Op 28 juni 2022 vond een besloten bijeenkomst van de Staten plaats waarbij het rapport: Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek naar FASE-noodhulp door de Algemene Rekenkamer werd gepresenteerd. Het onderzoeksrapport dat op 5 mei 2022 werd gepubliceerd, is in het bijzijn van de Algemene Rekenkamer Curaçao en Nederland aan de Staten gepresenteerd.

De resultaten van het onderzoek zijn toegelicht door de leider van het onderzoeksteam, de voorzitter van de Algemene Rekenkamer presenteerde de bestuurlijke boodschap van het rapport, waarna de mogelijkheid bestond om vragen te stellen. Hier werd uitvoerig gebruik van gemaakt. De Algemene Rekenkamer kijkt dan ook terug op een waardevolle bijeenkomst en hecht veel waarde aan de behandeling van haar rapporten door de Staten en de versterking van de wederzijdse werkrelatie.

Ministers

Gedurende de op 3 februari 2021 gehouden bespreking met de minister-president werd van gedachten gewisseld en informatie vergaard teneinde prioriteiten te stellen in zaken die van groot belang zijn voor de Algemene Rekenkamer. In dat verband vond er in mei 2021 vervolgbesprekingen plaats inzake de wettelijke positionering van de Algemene Rekenkamer en de stand van zaken omtrent de modernisering Landsverordening Algemene Rekenkamer. Een opsomming van diverse onderwerpen die besproken c.q. behandeld zijn met de minister-president c.q. minister van Algemene Zaken respectievelijk met de minister van Financiën en Cultuur gedurende de dienstjaren 2021 en 2022 is opgenomen in bijlage 1 van dit verslag.

*Gelegenheid: Vervolgbespreking wettelijke positionering
Datum: 17 mei 2021
Deelnemers: mr. Frederick Nuboer, drs. Arvid Haltsma,
mr. Evelyn Wever-Croes*

Koninkrijksrelaties

In het kader van Koninkrijksrelaties zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het ministerie van Binnenlandse Zaken, de Tijdelijke Werkorganisatie (TWO), het Arubaanse lid binnen de Raad van State en met de Algemene Rekenkamers van Nederland, Curaçao en Sint Maarten.

Verkenningmissie Algemene Rekenkamer van Nederland

Mede op basis van de resultaten van de SAI PMF en de van toepassing zijnde afspraken opgenomen in het Landenpakket Aruba, heeft de Algemene Rekenkamer naar mogelijke ondersteuning gezocht vanuit de Algemene Rekenkamer Nederland. De Algemene Rekenkamer Nederland is in dat verband van 27 juni tot en met 1 juli 2022 op Aruba geweest voor een ambtelijk bezoek, in de vorm van een verkennende missie, met als doel een meerjarig ondersteuningsprogramma te formuleren. Onderdeel van het bezoek betrof onder andere het voeren van gesprekken op ambtelijk niveau met relevante stakeholders en een technische briefing aan de Staten.

Gelegenheid: Verkenningmissie ARNed
Datum: 27 juni t/m 1 juli 2022
Deelnemers: Personeel Algemene Rekenkamer en ARNed

CAROSAI

De Caribbean Organisation of Supreme Audit Institutions (CAROSAI) is op 7 augustus 1988 in Trinidad and Tobago opgericht. De CAROSAI is een van de zeven regionale organisaties die onder de International Organisation of Supreme Audit Institutions -INTOSAI- vallen. Het lidmaatschap van CAROSAI staat open voor hoge controle-organen (Algemene Rekenkamers) in het Caribisch gebied. De organisatie bestaat uit leden-rekenkamers van 23 (ei-)landen. De CAROSAI wordt bestuurd door een uitvoerend orgaan, de Executive Council, waarvan

het voorzitterschap in handen was van Auditor General SAI Guyana. Sinds 2019 bekleedde de Algemene Rekenkamer Aruba het vice voorzitterschap. Gedurende het XII CAROSAI Congres dat op Aruba plaatsvond, is het voorzitterschap van de CAROSAI voor een periode van drie jaar aan de Algemene Rekenkamer Aruba overgedragen. In paragraaf 2.6 wordt nader ingegaan op het XII CAROSAI congres.

Het nieuw gekozen bestuur bestaat verder uit SAI Bahamas als vice-voorzitter, SAI

Jamaica als secretariaat, Algemene Rekenkamer St. Maarten, SAI Turks and Caicos Islands en SAI Guyana, voormalig voorzitter en vertegenwoordiger CAROSAI in de Governing Board van INTOSAI. Op 16 september 2022 vond plaats de eerste bestuursvergadering van CAROSAI onder voorzitterschap van de Algemene Rekenkamer.

OLACEFS⁹

De voorzitter van de Algemene Rekenkamer, tevens in haar hoedanigheid van voorzitter van CAROSAI, en de secretaris van de Algemene Rekenkamer, hebben van 21 tot 24 september 2022 deelgenomen aan de XXXI Algemene Vergadering van OLACEFS. Deze Algemene vergadering vond in Oaxaca de Juárez, Mexico, plaats.

Bijzonder is de bereidwilligheid van SAI Mexico om ondersteuning aan de Algemene Rekenkamer Aruba aan te bieden en een hechtere samenwerking met CAROSAI aan te gaan. In dat verband is te noemen de totstandkoming van de Verklaring van Oaxaca. Deze verklaring van OLACEFS stelt in artikel 9 vast: "Een gemeenschap te creëren bestaande uit auditors die kennis en ervaring hebben met onderwerpen met betrekking tot crisissituaties, welke bijdragen worden gedeeld met de andere regio's van de INTOSAI, in het bijzonder met de Caribbean Organization of Supreme Audit Institutions (CAROSAI)"¹⁰. Deze verklaring is unaniem door alle leden van OLACEFS aangenomen.

INTOSAI

INTOSAI opereert als een overkoepelende organisatie voor de externe publieke auditgemeenschap (Supreme Audit Institutions c.q. Algemene Rekenkamers). Reeds 70 jaar biedt het een geïnstitutionaliseerd kader voor hoge controle-organen om de ontwikkeling en overdracht van kennis te bevorderen, de controle over de overheid wereldwijd te verbeteren en de professionele capaciteiten, status en invloed van de SAI in hun respectievelijke landen te verbeteren.

Van 7 tot 13 november 2022 hebben de voorzitter, tevens in haar hoedanigheid van voorzitter van CAROSAI, en de secretaris van de Algemene Rekenkamer deelgenomen aan het XXIV INCOSAI Congres, dat in Rio de Janeiro, Brazilië plaatsvond. De Algemene Rekenkamer heeft tevens deelgenomen aan de Capacity Building Committee vergadering (CBC meeting). Gedurende deze bijeenkomst heeft de voorzitter een presentatie gegeven en onze ervaringen over SAI PMF van Aruba – Small Island State in the Caribbean", Leave No SAI Behind, gedeeld met alle aanwezigen.

Gelegenheid: Presentatie drs. Francis Croes-Williams
Datum: 7 - 13 November, 2022
Deelnemers: Commissie Capacity Building Committee

⁹ Oaxaca Declaration, Oaxaca de Juárez, Oaxaca, Mexico; September 23, 2022

¹⁰ OLACEFS = Organización Latinoamericana y del Caribe de Entidades Fiscalizadoras Superiores

Tevens zijn besprekingen gehouden met collega's van CAROSAI, OLACEFS, de Algemene Rekenkamers van Nederland en Curaçao over de verbetering van het financieel beheer respectievelijk met het Rekenhof van België en de Algemene Rekenkamer van Suriname over mogelijke ondersteuning en samenwerking tussen de Nederlandstalige Rekenkamers.

IDI

De INTOSAI Development Initiative (IDI) is een autonome non-profit organisatie van INTOSAI die rekenkamers wereldwijd ondersteunt om hun prestaties en capaciteit duurzaam te verbeteren.

Deelname aan IDI Reference Group

Een van de werkstromen van de IDI richt zich op de onafhankelijkheid van rekenkamers. Er bestaan diverse modellen voor wat betreft de opzet van rekenkamers wereldwijd. De IDI heeft het belangrijk gevonden om betere inzichten te hebben in de opzet van rekenkamers en de sterke en zwakke punten van elk der modellen. In dit kader heeft de IDI een reference group ingesteld waarbij ook de Arubaanse Algemene Rekenkamer is benaderd om hier deel van uit te maken.

Het was voor de IDI belangrijk om ook de opzet van kleinere rekenkamers mee te nemen in de analyse en om vanuit elke regionale organisatie van rekenkamers (voor Aruba de CAROSAI), vertegenwoordiging te hebben in de reference group. Omdat de Arubaanse Rekenkamer tevens bezig is met de herziening van de LARA, bestond er voor de IDI een reële kans om bij te dragen aan de versterking van de onafhankelijke positie van een rekenkamer. De keuze voor de inbreng van de Arubaanse Rekenkamer, was daarom vanuit de IDI voor de hand liggend.

De uitnodiging van de IDI betrof een ontmoeting van deskundigen, die deel zouden uitmaken van de IDI reference group. Het doel van de bijeenkomst was het instellen van een proactieve werkgroep die de belangenbehartiging aan rekenkamers kan versterken middels een holistische en complete benadering. De eerste bijeenkomst heeft plaatsgevonden van 17 tot en met 21 oktober 2022 in Pisa Italië, in samenwerking met de Universiteit van Pisa. De Algemene Rekenkamer heeft twee vertegenwoordigers uitgezonden naar de bijeenkomst waarvan de IDI voor een van de vertegenwoordigers de gehele reis en deelname heeft bekostigd.

De Algemene Rekenkamer kijkt terug op een interactieve en zeer leerzame sessie van diverse bijeenkomsten waarbij experts in de reference group, waaronder een Italiaanse hoogleraar op het gebied van de Staatsinrichting, hun inbreng hebben gegeven in de minimale voorwaarden waar de Algemene Rekenkamer van Aruba zich sterk voor zou moeten maken bij eventuele wetswijziging.

Resource persons product development meeting

SAI Aruba heeft een uitnodiging van de IDI ontvangen om deel te nemen aan een expert bijeenkomst in Oslo, Noorwegen, met als doel om verbeterpunten in de SAI PMF assessment te identificeren, ervaringen uit te wisselen en feedback te krijgen van het nieuwe materiaal dat is ontwikkeld. Deze bijeenkomst vond plaats van 5 tot 10 december 2022.

2.4 Versterking onderzoekscapaciteit

Het continu scherp houden van reeds bestaande kennis en het aanleren van nieuwe competenties zijn voor de onderzoekscapaciteiten van groot belang. De Algemene Rekenkamer is mede naar aanleiding van de resultaten van het SAI PMF rapport gestart met een verbeteringstraject. Teneinde kwalitatief, hoogwaardig onderzoek te verrichten volgens de internationale standaarden voor rekenkamers (ISSAI's) was het nodig de kennis en vaardigheden van het personeel optimaal af te stemmen op de behoeften en strategische doelstellingen van het instituut. Hiervoor zijn de individuele opleidingsbehoeften van het personeel eerst middels Persoonlijke Ontwikkelingsplannen (POP's) inzichtelijk gemaakt en zijn de strategische doelen van het instituut geïnventariseerd. Deze informatie heeft als basis gediend voor de inhoud van het opleidingsplan. Tevens is met behulp van de TMA-methode (Talent Match Analysis) de benodigde competenties en de talenten van het personeel in kaart gebracht. Op basis van de POP's en de TMA-analyse, kan het personeel op hun sterktes worden ingezet en zich gericht ontwikkelen.

Opleidingsplan 2023-2026

In 2021 is aan de SOAB de opdracht verstrekt inzake het opstellen van een opleidingsplan. Daartoe bestaat de aanpak uit 6 stappen en ten grondslag ligt het gebruik van data die voortvloeide uit de verrichte TMA-analyse, competentiematch, individuele persoonlijke ontwikkelingsplannen en gevoerde gesprekken in vergelijking met competentieprofiel per huidige functiesoort en in vergelijking met logische vervolgfunctie. Naar aanleiding van het tussen maart en april 2022 afgenomen assessment van het personeel, is het POP geactualiseerd teneinde aan de individuele ontwikkelingen in relatie tot de organisatorische behoeften een betere invulling te geven.

Uit de conclusies en aanbevelingen die voortvloeien uit het gevolgde traject om het opleidingsplan te ontwikkelen, heeft de Algemene Rekenkamer vervolgens het besluit genomen dat er op strategisch niveau de nodige aanpassingen doorgevoerd moeten worden. Deze aanpassingen betreffen het reviseren van de organisatiestructuur met herziening van de formatie en het actualiseren van het functieboek, dat uit 2012 dateert. Tegelijkertijd is het besluit genomen en aan het personeel bekend gemaakt de vacature(s) voor projectleider intern open te stellen. Het opleidingsplan Algemene Rekenkamer 2023-2026 is per maart 2023 vastgesteld.

2021

Basic Management and Reporting SDG training

De cursus is om zowel management, als rapportage- en communicatieve vaardigheden te versterken. Het houdt in projectmanagement tools, reageren op problemen en rampen, communicatie en rapportage. Als onderdeel van capaciteitsopbouw voor de implementatie van de SDG op Aruba is deze cursus gegeven. De cursus werd in mei 2021 online gevolgd door 2 leden van het onderzoekersteam.

IDI's SDG's Audit Model (ISAM) training course

De leden van het onderzoeksteam hebben een ISAM training course programma gevolgd, dat door de INTOSAI Development Initiative (IDI) in samenwerking met CAROSAI werd gefaciliteerd. Het programma ISAM heeft tot doel richtlijnen te bieden aan Rekenkamers voor het uitvoeren van audit over de implementatie van SDG's. Het ISAM is gebaseerd op vijf principes, namelijk, richten op resultaten, diversiteit, ISSAI gebaseerd, inclusiviteit en meerwaarde. Drie onderzoeksleden hebben meegedaan aan het programma onder begeleiding en met ondersteuning van de IDI. Het programma had een looptijd van 8 maanden. Naar aanleiding van het programma is er een audit gevoerd en het onderzoeksrapport Auditing Implementation of Sustainable Development Goals for Strong and Resilient National Public Health System in maart 2023 gepubliceerd.

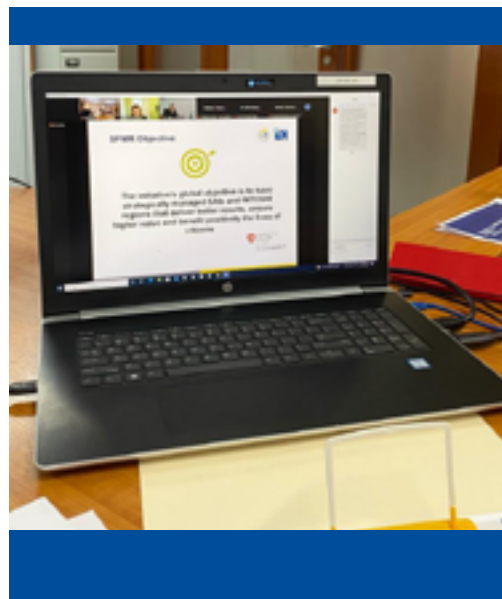
Vanaf 15 tot en met 17 november 2022 heeft onderzoeksteam SDG 3d deelgenomen aan de workshop, die plaats heeft gevonden in Tunisia, in verband met de review van het conceptrapport SDG 3d. Aan deze workshop hebben 19 van de Supreme Audit Institutions (SAIs) die de SDG 3d audit hebben uitgevoerd en 16 personen (mentors) uit de regio's ARABOSAI, ASOSAI, CAROSAI en PASAI meegedaan

Strategy, Performance Measurement and Reporting (SPMR) training Course

Twee onderzoekers van de afdeling Onderzoek, het Hoofd Bedrijfsvoering en de Secretaris hebben het programma SPMR training course gevolgd, dat door de INTOSAI Development Initiative (IDI) in samenwerking met CAROSAI werd gefaciliteerd. De IDI lanceerde het initiatief van SPMR om ondersteuning te bieden aan Rekenkamers voor de hele strategische managementcyclus. Het SPMR heeft als doel Rekenkamers te ondersteunen bij het beoordelen, plannen, beheren en rapporteren over hun prestaties gedurende een volledige strategische managementcyclus.

Het online programma had een looptijd van 2 jaar, beginnend in 2021 met een intensieve training en vanaf 2022 uitvoering van de werkzaamheden. Deze werkzaamheden betreffen de actualisatie van de Visie, Missie, Kernwaarden en Normen, een Stakeholder Assessment, met het identificeren van onze stakeholders (primaire en secundaire), hun functies en invloed (en/of relevantie) op het functioneren van de Algemene Rekenkamer. Een Gender Assessment en een SWOT-analyse is verricht op basis van de geïdentificeerde stakeholders. Daarna werd het resultatenkader gedefinieerd, dat zal resulteren in het Strategisch Beleidsplan 2023-2026 en operationeel jaarplannen.

CPA-opleiding onderdeel Financial

Twee (2) onderzoeksleiders van de afdeling Onderzoek zijn begonnen met de opleiding Certified Public Accountant (CPA). De opleiding CPA bestaat uit vier (4) deexamens, namelijk Financial, Business Economic Concepts, Regulation en Auditing. Het betreft een Amerikaanse opleiding tot Accountant die wordt geregeld via de Association of International Certified Professional Accountants (AICPA) en de National Association of State Boards of Accountancy (NASBA).

2022

International Auditor Fellowship Program

In 2022 heeft een beginnend onderzoeker van de Algemene Rekenkamer deelgenomen aan een pilotprogramma georganiseerd door het US Government Accountability Office (GAO).

Het *GAO Pathways programma* heeft als doel de capaciteit van auditors en de Algemene Rekenkamers te versterken om zo de verantwoordingsplicht (accountability) en het goed bestuur wereldwijd te ondersteunen. Het programma biedt de deelnemers kennis van verschillende onderzoekstechnieken en –benaderingen, met de nadruk op de vaardigheden die nodig zijn om onderzoeken te kunnen verrichten.

Het betrof een online training van de *International Auditor Fellowship Program* met een duur van 4 maanden en als resultaat het opstellen van een “strategy paper”. Deze deelname is succesvol afgerond.

Certified Anti-Money Laundering Specialist (CAMS)

Een Certified Anti-Money Laundering Specialist (CAMS) certificering is een referentie die een individu kwalificeert om gevallen van witwassen te onderzoeken. Twee ervaren onderzoekers hebben verschillende sessies gevolgd om zich voor te kunnen bereiden voor het examen van CAMS-certificering in 2023.

AA-opleiding

In 2022 is een beginnend onderzoeker op eigen kosten aangevangen met de AA-opleiding. De Accountant Administratieconsulent wordt ook de MKB-accountant genoemd. De AA-opleiding is een post-hbo opleiding. De opleiding duurt 3 jaar en wordt gevolgd in deeltijd. De Algemene Rekenkamer biedt flexibele werktijden en tijd voor persoonlijke ontwikkeling.

Leerkring en Webinar Kwaliteit

In 2022 heeft de Algemene Rekenkamer van Nederland een aantal Webinars aangeboden. Deze gaan over diverse onderwerpen waarbij de werkzaamheden van een Algemene Rekenkamer en audit technieken aan de orde komen. Tevens over hoe Rekenkamers kunnen waarborgen dat de onderzoeken die worden uitgevoerd, van de verwachte kwaliteit zijn. Indien er geen afdeling Quality Control is, hoe een kleine Rekenkamer zoals Aruba dit intern kan opvangen.

Modern Gevorderd Nederlands

Van augustus 2022 tot februari 2023 heeft het Hoofd Bedrijfsvoering een cursus gevorderd Nederlands gevolgd en met succes afgerond.

2.5 Onderzoeksactiviteiten

Een belangrijk onderdeel van het onderzoeksprogramma van de Algemene Rekenkamer is het doorlopend monitoren van ontwikkelingen van alle ministeries. Deze monitoring leidt tot onderzoeksonderwerpen en de uitwerking van onderzoeksvoorstellen, welke worden aangeboden aan het College van de Algemene Rekenkamer.

De Covid-19 pandemie, die in maart 2020 zijn intrede deed op Aruba, heeft grote invloed gehad op het onderzoeksprogramma en de oorspronkelijke planning. Onderstaand wordt ingegaan op de gepubliceerde rapporten in 2021 en 2022, waarna het monitoringsproces nader wordt toegelicht. Alle rapporten van de Algemene Rekenkamer zijn digitaal beschikbaar via www.rekenkamer.aw.

2.5.1 SAI Performance Report Court of Audit Aruba

De Algemene Rekenkamer heeft op 27 augustus 2021 haar rapport Supreme Audit Institution (SAI) Performance Measurement Framework (PMF) ~ beoordelingsrapportage van de prestaties van Algemene Rekenkamer Aruba ten opzichte van de ISSAI standaarden ~ gepubliceerd.

Rapport Prestatiemeting Algemene Rekenkamer

- *Self assesment*
gebaseerd op internationale standaarden voor rekenkamers
- Uitgevoerd conform
Performance Measurement Framework
- In samenwerking met
INTOSAI Development Initiative (IDI)

Dit rapport geeft een zelfreflectie van hoe de Algemene Rekenkamer presteert in haar organisatie. Het belangrijkste doel van deze beoordeling betrof het uitvoeren van een nulmeting van de prestaties van het instituut om de sterke en zwakke punten te identificeren. De beoordeling had betrekking op alle onderdelen van het instituut, en niet alleen op het onderzoeksproces. Zo werden het wettelijke kader, de interne organisatie, het financieel beheer, activa en ondersteunende diensten, het personeelsbeheer en communicatie beoordeeld op hun huidige prestaties. De beoordeling diende tevens als een stap in de richting van waarborging van de kwaliteit van de onderzoeken door ISSAI-standaarden, voor zover en waar mogelijk, te implementeren. Zo vallen sommige prestaties binnen de invloedssfeer van de Algemene Rekenkamer terwijl voor andere prestaties zij afhankelijk is van externe factoren.

Indicator	Name	(i)**	(ii)	(iii)	(iv)	Overall Score
Domain A	SAI Independence and Framework					
SAI-1	Independence of the SAI	3	1	2	3	2
SAI-2	Mandate of the SAI	4	4	2		3
Domain B	Internal Governance and Strategic Planning Cycle					
SAI-3	Internal Governance and Strategic Planning Cycle	2	0	2	0	1
SAI-4	Strategic Planning Cycle	0	0	1	0	0
SAI-5	Organisational Control	N/A	N/A	N/A		N/A
SAI-6	Communication	2	3			2
SAI-7	Resourced Audits	1	2			1
Domain C	Accounting and Reporting					
SAI-8	Audit Coverage					
SAI-9	Financial Audits Standards and Quality					

Resultaten

Twee specifieke gebieden die aan het licht kwamen als gevolg van de beoordeling, waren de noodzaak om het juridische kader van de Algemene Rekenkamer te actualiseren en om met ISSAI standaarden te werken teneinde de kwaliteit van de rapporten te kunnen waarborgen. Om deze twee gebieden aan te pakken werkt de Algemene Rekenkamer aan de modernisering van haar landsverordening LARA.

De resultaten van de beoordeling vormen een leidraad en geven de richting aan voor het verbetertraject dat de Algemene Rekenkamer geïnitieerd heeft. Zo zijn wijzigingen in het wettelijke kader noodzakelijk om onder andere de financiële en organisatorische onafhankelijkheid van de Algemene Rekenkamer te versterken c.q. vergroten, wat de prestatie zal verbeteren. Voorts is ter waarborging van het onderzoeksproces en ondersteuning van het personeel bij hun werkzaamheden, besluiten genomen ten aanzien van het onderzoeksproces en het aanschaffen van audit softwarepakket.

Rekenkamers die deze zelfevaluatie in combinatie met een stakeholders review uitvoeren en afronden, zijn koplopers, aangezien op dat moment slechts 77 Rekenkamers in de wereld dit hadden gedaan. De Algemene Rekenkamer van Aruba heeft, naast het afronden van deze beoordeling, ook haar resultaten openbaar gemaakt. Tot ultimo 2022 hadden slechts 15 landen hadden dit gedaan.

Urenverantwoording

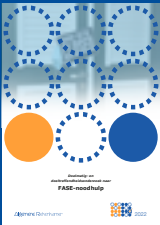
Over de periode 2020 en 2021 zijn aan dit onderzoek 3550 uren (afgerond) besteed. Dit performance audit had een doorlooptijd van drie (3) maanden training en negen (9) maanden intensief assessment. De onderbouwing van het aantal uren besteed aan het assessment wordt in het tabel hiernaast weergegeven.

Tabel 2: Urenverantwoording SAI PMF

Urenverantwoording SAI PMF	Aantal uren
Informatie verzamelen	1379
Onderzoeksvoorstel	86
Overleg - Algemeen	142
Overleg - Team	86
Presentatie	417
Rapport	1459
Review	336
Totaal uren	3547

2.5.1 Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek naar FASE-noodhulp

Vertraging in publicatie

- Noodhulp aan burgers die inkomsten hadden verloren als gevolg van de pandemie
- Bedrag uitkering Afl.950 (partime Afl. 450 of Afl. 1,452 bij voldoen aan voorwaarden)
- *Intentie* 3 maanden noodhulp
- Werkelijk 20 maanden (april 2020 - december 2022)

FASE

jaar	bedrag
2020	Afl. 42.847.222
2021	Afl. 36.339.300
Totaal	Afl. 79.386.322

Het onderzoeksrapport FASE-noodhulp was eind november 2021 gereed en klaar voor publicatie. Helaas was het niet mogelijk het rapport eerder te publiceren wegens de onvoltalligheid van het College van de Algemene Rekenkamer. Het niet tijdig kunnen publiceren van haar onderzoeksrapport is een ernstige verstoring in het functioneren van de Algemene Rekenkamer en in de ondersteuning die zij de Staten in diens controlerende taak kan aanbieden. Per 13 april 2022 is het College voltallig en is het definitief rapport op 28 april 2022 vastgesteld.

De Algemene Rekenkamer heeft op 5 mei 2022 haar rapport over de FASE-noodhulp gepubliceerd. De FASE-noodhulp is een uitkering aan burgers die inkomsten hebben verloren als gevolg van de coronacrisis. In 2020 is ruim Afl. 42,8 miljoen en in 2021 meer dan Afl. 36,3 miljoen uitgekeerd aan FASE-noodhulp. Het onderzoek is een doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek naar het eerste half jaar dat FASE werd verstrekt, namelijk de periode maart tot en met augustus 2020.

Onderzocht is of het Kabinet voldoende heeft gedaan om te zorgen dat de uitkering op een efficiënte wijze terecht kwam bij diegenen voor wie de uitkering was bedoeld. Met het onderzoek wil de Algemene Rekenkamer lessen trekken voor mogelijke toekomstige soortgelijke situaties.

Conclusie van het onderzoek

De Algemene Rekenkamer concludeert, voor wat de doeltreffendheid betreft, dat het Kabinet veel inspanningen heeft verricht om de FASE-noodhulp onder de aandacht te brengen van burgers. Ook het indienen van een aanvraag is laagdrempelig georganiseerd. Door ruimhartig en op een toegankelijke wijze FASE te verstrekken, is een belangrijke bijdrage geleverd aan het voorkomen van ernstige armoede.

De toekenning van FASE kent echter diverse tekortkomingen. Zo zijn er te weinig waarborgen dat gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Zorgelijk is verder dat burgers, die FASE-aanvragen en de uitkering niet ontvangen, hier geen formeel bezwaar tegen kunnen maken. Dit is een inbreuk op de rechtszekerheid van burgers. Er zijn daarnaast onvoldoende waarborgen om misbruik tegen te gaan of om te zorgen dat burgers niet meer ontvangen dan aanvankelijk de bedoeling was. Hierdoor is in onvoldoende mate gewaarborgd dat publieke middelen zuinig worden uitgegeven.

Toegankelijkheid noodhulp	Effectiviteit toekenningsproces en bereiken doelen
✓ Noodhulp bekend gemaakt aan burgers? ✓ Konden burgers makkelijk een aanvraag indienen? (laagdrempelig) ⚡ Werd burger de mogelijkheid geboden om bijgestaan te worden? ✓ Hoogte van uitkering voldoende om in minimaal onderhoud te voorzien? ✗ Snelle doorlooptijd van aanvraag tot uitbetaling?	✗ Duidelijkheid over doelstelling, doelgroep en voorwaarden? ✗ Waarborgen tegen misbruik en oneigen gebruik? ✗ Was er sprake van tussentijdse evaluatie en verantwoording? ❓ Zijn beoogde doelen en doelgroep bereikt?

FASE-noodhulp was een nieuwe uitkering, die heel snel is opgezet, onder niet gebruikelijke omstandigheden. In de eerste maanden werden diverse knelpunten zichtbaar, zoals een tekort aan regulering op de arbeidsmarkt. Dat FASE in het begin niet vlekkeloos is verlopen, is dan ook begrijpelijk. Onbegrijpelijk is het, dat de minister van Sociale Zaken en Arbeid, geen wettelijk kader voor FASE heeft laten vaststellen, waardoor de wettelijke grondslag voor de toekenning hiervan aan de burger ontbrak. Reeds daarom ontbreken de nodige handvaten voor de gelijke beoordeling van de aanvragen en voor het verstrekken van de nodige rechtszekerheid aan de burger. De Algemene Rekenkamer heeft de FASE-uitkeringen wegens het ontbreken van het wettelijk kader, als onrechtmatig gekwalificeerd. De wet die de nooduitkering regelt zou idealiter vooraf, althans zo vroeg mogelijk in de crisisperiode, moeten zijn vastgesteld.

Deze is bij Landsverordening Tijdelijke FASE, AB 2022 no. 98, van 12 juli 2022 vastgesteld.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer heeft een aantal aanbevelingen geformuleerd die gelden voor alle ministers. Zo wordt aanbevolen om te zorgen voor een uniforme wijze van gegevensregistratie, waarbij de noodzakelijke uitwisseling en afstemming van informatie tussen overheidsorganen tot de mogelijkheden behoort. Ook beveelt de Algemene Rekenkamer aan om rekening te houden met de inzet van voldoende menskracht vanuit verschillende expertises, om checks & balances van het begin af aan optimaal te hanteren gedurende een soortgelijk project. Het is belangrijk dat er een goede vastlegging bestaat zodat controle, weliswaar achteraf, zeker

Belangrijkste aanbevelingen

- Zorgdragen voor uniforme wijze van gegevensregistratie
- Inzetten van voldoende menskracht uit verschillende expertises: checks & balances van het begin af aan optimaal hanteren. Controle (ook achteraf) dient mogelijk te zijn.
- Vaststellen wettelijk kader. Voorkomt dat in toekomstige (nood)situaties raamwerk uitblijft.
- Nemen van maatregelen om knelpunten op arbeidsmarkt aan te pakken.

AANBEVELINGEN

mogelijk is. Specifieke aanbevelingen die gericht zijn aan de minister belast met Sociale Zaken, waar van toepassing de minister belast met Arbeid en de minister belast met Financiën richten zich op de vaststelling van het wettelijk kader voor FASE en om te voorkomen dat in toekomstige (nood)situaties een raamwerk voorzien van een duidelijk doel en voorwaarden, uitblijft. Ook wordt aanbevolen om gebruik te maken van de ruime hoeveelheid aan informatie die de crisis heeft opgeleverd en ervoor te zorgen dat maatregelen worden genomen om knelpunten op de arbeidsmarkt en de naleving van bestaande wet- en regelgeving aan te pakken. Het is belangrijk dat er een goede samenwerking tussen overheidsinstanties bestaat zodat er gericht en efficiënt kan worden opgetreden.

Toekomstgerichte boodschap

- Zeer bijzonder dat Aruba in staat was op korte termijn samen te werken om armoede te voorkomen;
- Niet vergeten: elke bestede gulden moet terugbetaald worden;
- Alertheid Staten: duidelijkheid over vervolgstappen en concrete acties. Blijven monitoren op de acties tot verbetering;

Als nu geen concrete acties worden genomen, heeft burger geen enkele garantie dat een dergelijke situatie zich niet herhaalt bij volgende crisis.

BOODSCHAP

Boodschap Algemene Rekenkamer

In haar boodschap heeft de Algemene Rekenkamer het volgende meegegeven. Minimaal anderhalf jaar lang is sprake van een situatie waarin miljoenen florins zijn uitgekeerd, terwijl een wettelijke basis hiervoor ontbrak. Dit is uiterst zorgelijk. Crisistijden brengen grotere risico's met zich mee voor fouten, fraude en corruptie. In dit geval waren meerdere ministeries betrokken bij het uitkeren van FASE. Bij deze ministeries, en ook bij de Staten, is een veel hogere alertheid geboden voor de zorgvuldige besteding van publiek geld en het borgen van elementaire beginselen van behoorlijk bestuur. Alleen dan kan vermeden worden dat deze situatie zich in de toekomst herhaalt.

Urenverantwoording

Aan dit onderzoek is in totaal 2700 (afgerond) uren besteed. De doorlooptijd van het moment van start onderzoek en de uiteindelijke publicatie was circa 1 jaar, namelijk van juni 2021 tot en met 5 mei 2022. Er is geen externe deskundige ingehuurd. Aan de klankbordfunctie van de Algemene Rekenkamer Nederland waren geen kosten verbonden. Een beeld van het aantal uren wordt onderstaand gepresenteerd:

Tabel 3: urenverantwoording onderzoek FASE

Fase	Aantal uren
Vorbereidingsfase	66.75
Onderzoek	1.701.50
Rapport	496.75
Vormgeving en publicatie	130.00
Overig	252.25
Totaal uren	2.709.25

2.6 Monitoringsactiviteiten

Monitoringsactiviteiten omvatten onder andere het bijhouden van ontwikkelingen binnen ministeries, alsook het volgen van de uitvoering van beleidsvoornemens, welke in de Landsbegroting zijn neergelegd. Het gaat hier met name om het zich op de hoogte houden van aangegeven beleidsintenties, het bijhouden van resultaten van onafhankelijke onderzoeken ingesteld door of in opdracht van een minister of onder hem ressorterende diensten en het vergaren van informatie in brede zin bij diverse diensten en directies. Monitoringsactiviteiten vinden gedurende het hele jaar door plaats. Op basis van vooraf vastgestelde criteria, voert het onderzoeksteam naar aanleiding van haar monitoringsactiviteiten een risicoanalyse uit, waarna mogelijke onderzoeksonderwerpen geprioriteerd en toegelicht worden. De voorgestelde onderzoeksonderwerpen vormen een basis voor de besluitvorming in de Kamervergaderingen over de te verrichten onderzoeken voor de komende jaren.

In de jaren 2021 en 2022 waren de monitoringswerkzaamheden voornamelijk gericht op thema's binnen het Landspakket en thema's die gerelateerd zijn aan de jaarrekeningen van het Land. Zoals opgesomd in onderstaande tabel Monitoren, zijn gedurende 2021-2022 in het kader van deze monitoringswerkzaamheden diverse brieven naar de ministeries verzonden.

Tabel 4: Monitoren 2021 - 2022

2022			
Datum verzoek	Aan	Onderwerp	Referentie nr.
21 dec 2022	Minister van Justitie en Sociale Zaken	Follow-up onderzoek naar overwerk ordediensten	OND 0075/2022.58
21 dec 2022	Korrelatie Instituut Aruba (K.I.A.), Cuerpo Especial Aruba en Korps Politie Aruba	Follow-up onderzoek naar overwerk ordediensten	OND 0078/2022.61 OND 0077/2022.60 OND 0076/2022.59
13 dec 2022	Minister van Justitie en Sociale Zaken	Follow-up aanbevelingen uit rapport onderzoek FASE noodhulp	OND 0074/2022.57
29 sep 2022	Minister van Financiën en Cultuur	Opvragen rapportenadviesopdrachten nulmetingen CAD	AR 0430/2022.147
2021			
27 okt 2021	Directie Financiën	Verzoek informatie en verantwoording Criminaliteitsbestrijdingsfonds	AR 0400/2021.141
27 okt 2021	Bureau Rampenbestrijding	Verzoek informatie en verantwoording begrotingsfonds Migrantenproblematiek Venezuela	AR 0401/2021.142
18 mei 2021	Minister van Toerisme, Volksgezondheid en Sport	Monitoring oplevering nieuwbouw en renovatieopstallen HOH	AR 0145/2021.41
24 feb 2021	Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba	Verzoek kopie statuten overheidsvenootschappen	AR 0049/2021.12

2.7 Overige Werkzaamheden

De Algemene Rekenkamer verricht behalve onderzoeken, als haar primaire proces, andere werkzaamheden, die intern of extern van aard zijn.

2.7.1 Externe Werkzaamheden

Benoeming plaatsvervangende Voorzitter Electorale Raad

Conform het tweede lid van artikel 5 van de Landsverordening politieke partijen (AB 2001 no. 96) worden de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de Electorale Raad aangewezen door respectievelijk de president van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en de voorzitter van de Algemene Rekenkamer.

“De waarnemend voorzitter van de Algemene Rekenkamer maakt bekend dat bij beschikking van 1 juli 2021, de heer mr. Rosslin Marchena per 17 juli 2021 benoemd is tot plaatsvervangend voorzitter van de Electorale Raad.”

Gelegenheid: Afscheid vicevoorzitter Electorale Raad
Datum: 1 juli, 2021
Deelnemers: mr. ing. Hubert Maduro en
mr. Frederick Nuboer

Werkgroep voorbereiding XII CAROSAI Congres

Een werkgroep bestaande uit onze Rekenkamer, SAI Guyana en SAI Jamaica, zijnde tevens secretariaat van CAROSAI, was vanaf april 2021 belast met het opstellen van het conceptprogramma voor het XII CAROSAI Congres. Het programma moet voldoen aan bepaalde INTOSAI standaarden waarvan enkele verplichte onderdelen zoals een welkom receptie, de officiële opening met een "Parade of the flags", een sociale en culturele activiteit. Alleen de officiële opening is volledig in handen van (Algemene Rekenkamer) Aruba.

Bij het organiseren van het congres dat in handen was van de Algemene Rekenkamer, is getracht om het onderzoekend personeel zo min mogelijk te belasten met de voorbereidingen. Pas in de laatste twee weken voor het congres is iedereen van de afdeling Onderzoek ingeschakeld en gedurende het congres waar nodig ingezet. Gelet op de te verrichten werkzaamheden en de aard van deze werkzaamheden, de benodigde tijd die hiervoor nodig is en de beperkte bemensing van de Algemene Rekenkamer, is een externe projectcoördinator aangetrokken. Behalve wenselijk was een projectcoördinator nodig om een succesvol congres te realiseren.

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de urenverantwoording over 2021 en 2022. De financiële verantwoording volgt in Hoofdstuk 3.

Tabel 5: Urenverantwoording organiseren XII CAROSAI Congres

Urenverantwoording	2021	%	2022	%	Totaal	%
Projectcoördinator	265.5	63	464.9	29	730.4	36.1
Secretaris	146.5	35	397.5	25	544	27
Personeel	9.5	2	736.5	46	746	36.9
Totaal	421.5		1598.9		2020.4	

Landspakket Aruba

De Algemene Rekenkamer heeft in het kader van het Landspakket Aruba onder thema A, Financieel Beheer, commentaar geleverd op twee verzoeken. Ten aanzien van het ontwerp Landsbesluit modellen jaarrekening Land heeft de Algemene Rekenkamer bovendien haar zorgen geuit over de mate van transparantie en beperking van de informatievoorziening aan de Staten.

Landsbesluit modellen jaarrekening Land

Op verzoek van de Raad van Advies heeft de Algemene Rekenkamer haar zienswijze gegeven omtrent het ontwerp-Landsbesluit, h.a.m., ter uitvoering van artikel 43 van de Comptabiliteitsverordening (AB 1989 no. 72) (Landsbesluit modellen jaarrekening Land).

Zienswijze Algemene Rekenkamer

Met de aanpassing van het model voor de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2020 is de mate van transparantie enorm afgenomen. Deze is namelijk beperkt tot een economische indeling zonder enige beleidsmatige relatie en onderbouwing conform de Landsverordening Instelling Ministeries (LIM). In de nieuwe opzet van de begroting is het niveau waarop de Staten machtiging aan een minister verleent tegelijkertijd toegenomen, aangezien de onderverdeling naar beleidsterreinen, taakgebieden of diensteenheid binnen een ministerie, conform de LIM, volledig is komen te vervallen.

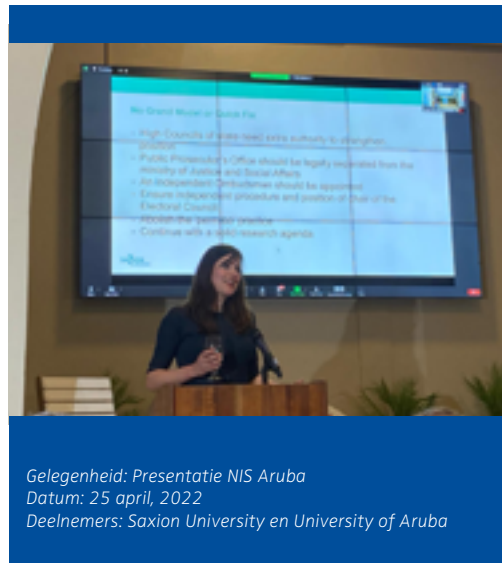
De Algemene Rekenkamer maakt zich dan ook zorgen over de beperking van de informatievoorziening aan de Staten waarop zij haar budgetrecht moet uitoefenen. Ook de financiële verhoudingen en financiële risico's met instellingen op afstand, namelijk overheidsvennootschappen, Sui Generis instellingen en (overheids-) stichtingen, moeten voor de Staten zichtbaar en bekend zijn. Daarom is het van belang dat de eventuele vereenvoudiging van de begrotings- en jaarrekeningmodellen gepaard gaan met hogere kwaliteitseisen van de informatie.

Tegenover een hoger aggregatieniveau, behoort naar de zienswijze van de Algemene Rekenkamer een hoger niveau van transparantie en toegankelijkheid van de informatie die aan de Staten wordt gepresenteerd, opdat deze haar budgetrecht kan uitoefenen. Dit betekent dat er een gedeelde normatiek dient te bestaan tussen de regering en de Staten over wat de reikwijdte van de beleidsinformatie zou moeten zijn. Hierbij kan worden gedacht per beleidsterrein of taakgebied, aan beleid-specifieke informatie zoals de beoogde doelen, activiteiten om de doelen te bereiken, indicatoren waaraan de behaalde doelen worden gemeten en de gemoeide kosten en te verwachten middelen (inkomsten). Dit wordt een programma- of beleidsclassificatie genoemd. Er wordt dan ook per beleid(programma) verantwoording afgelegd. Dit overeenkomstig Policy Based Budget (PBB), zoals opgenomen in een uitvoeringsagenda van 2022.

Gelet op de onderlinge relatie tussen een ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land met de Landsverordening Instelling Ministeries (LIM) en de Comptabiliteitsverordening 1989, zijn de voorgestelde modellen Jaarrekening naar de zienswijze van de Algemene Rekenkamer juridisch onvoldoende dekkend om beleidsmatige verantwoording te kunnen afleggen.

Nationaal Integriteitssysteem Aruba

Gedurende 2021 heeft de Algemene Rekenkamer deelgenomen aan het onderzoek naar het nationale integriteitssysteem van Aruba (NIS Aruba). Het onderzoek richt zich op de pijlers in het integriteitssysteem van Aruba. Een van die pijlers betreft de Algemene Rekenkamer (Supreme Audit Institution) op grond van haar constitutionele taak van externe controleur en rol van toezichthouder. De bevindingen, gebaseerd op de resultaten van het rapport SAI PMF, over de pijler Algemene Rekenkamer zijn vastgelegd in het rapport National Integrity System Assessment Aruba¹¹, dat in 2022 werd uitgebracht.

Gelegenheid: Presentatie NIS Aruba
Datum: 25 april, 2022
Deelnemers: Saxion University en University of Aruba

2.7.2 Interne werkzaamheden

Met het begeleiden van stagiairs beoogt de Algemene Rekenkamer een bijdrage te leveren aan de kennis van studenten, die geïnteresseerd zijn in het functioneren van het openbaar bestuur en de rol van een rekenkamer binnen het democratisch bestel.

Naleving Integriteitsbeleid en gedragscode

Ter afronding van haar studie aan de Faculteit Organization, Governance and Management (OGM) aan de Universiteit van Aruba, heeft een studente gedurende 2022 haar afstudeeropdracht gericht op het integriteitsbeleid bij de Algemene Rekenkamer. Het resultaat is de scriptie genaamd 'The Court of Audit of Aruba and its commitment to Integrity ~An example of integrity management'.

De Algemene Rekenkamer is gekozen als onderzoeksonderwerp omdat de Algemene Rekenkamer reeds een volwaardig integriteitsbeleid en gedragscode heeft geïntroduceerd. De onderzoeksvraag was hoe de Algemene Rekenkamer integriteit beschermt en binnen haar organisatie bevordert. Tevens is ingegaan op de vraag hoe de Algemene Rekenkamer een voorbeeld kan zijn binnen de overheid. Daarom zijn zowel interne als externe stakeholders benaderd. Belangrijke bevindingen waren de impact van 'leading by example' bij een incident dat zich bij de Algemene Rekenkamer heeft voorgedaan. Hierbij is het integriteitsbeleid en de gedragscode bij een daadwerkelijk voorval nageleefd.

Gelegenheid: Aanbieding scriptie
Datum: 25 augustus, 2022
Deelnemers: Marilyne Hermans, Collegeleden en begeleiders

Concept handleiding Communicatiebeleidsplan

Tussen de periode van 6 september tot 16 december 2021 heeft de Algemene Rekenkamer een stageplaats aangeboden aan een derdejaars studente van de faculteit OGM van de Universiteit van Aruba. Met de inzet van een stagiaire is een concept-handleiding Communicatie opgesteld. Daarbij zijn de resultaten uit het SAI PMF rapport en de principes die vervaardigd zijn door het INTOSAI gehanteerd. Het doel van het communicatiebeleid is om een samenhangend beeld te geven over alle aspecten van communicatie, zowel intern als extern.

Mediabook (Branding)

De huisstijl van de Algemene Rekenkamer dient als de belangrijkste gids die grafisch aangeeft hoe alle verschillende onderdelen van onze communicatie en publicaties, als een samenhangend geheel moeten worden aangegeven. In 2021 heeft de Algemene Rekenkamer samen met een marketingbureau aanvang gemaakt met een mediaboek voor alle interne en externe digitale communicatie en publicaties van de Algemene Rekenkamer. Aanvang 2023 is het mediaboek opgeleverd.

Automatiseringsprojecten

Voor de Algemene Rekenkamer zijn investeringen in Informatie- en Communicatietechnologie (ICT) noodzakelijk aangezien een beter ICT voor meer efficiëntie en een hoger productiviteit zorgt.

Implementatie ISSAI-standaarden en audit softwareprogramma

Voor de Algemene De implementatie van de ISSAI's voor compliance audit, net als voor performance en financial audit, heeft gevolgen voor de manier van werken. Het is belangrijk dat, waar nodig, de normen in de handleidingen continu worden bijgehouden en bijgewerkt. Naast handleidingen is ook standaardisatie van belang.

Het is belangrijk dat het onderzoeksteam op uniforme wijze bevindingen uit onderzoek vastlegt in standaardbestanden, waarin al rekening is gehouden met de ISSAI standaarden. Verder is het van belang met een geautomatiseerd systeem te werken om te waarborgen dat de handleidingen effectief worden gebruikt bij elk onderzoek. Het is van belang dat onderzoeksprocessen, waarin de standaarden zijn verwerkt, duidelijk worden vastgelegd om deze in een audit softwareprogramma te kunnen verwerken. Na het proces van aanvraag offertes en evaluatie van drie (3) audit softwarepakketten, is de keuze gevallen op PENTANA. De aanschaf vond in 2022 plaats.

Huurovereenkomst en verbouwing Pand Wilhelminastraat 6/Zoutmanstraat 9

Op 4 augustus 2021 werd een nieuwe huurovereenkomst tussen de minister van Algemene Zaken en de Stichting Monumentenfonds Aruba (SMFA) aangegaan. Deze overeenkomst heeft een looptijd van vijf (5) jaar, met aanvang 1 januari 2020 tot en met 31 december 2024.

In verband met het voor kantoorruimte geschikt maken van de bovenverdieping, vond tussen januari en april 2022 de verbouwing van de bovenverdieping plaats, waarna de herinrichting van het kantoor van de Algemene Rekenkamer volgde. Na de verbouwing doet de bovenverdieping dienst als kantoor en multifunctionele collegezaal.

2.7.3 XII CAROSAI Congres en 35-jarige viering Algemene Rekenkamer

Met veel voldoening en dankbaarheid kan de Algemene Rekenkamer terugkijken op een zeer geslaagde XII CAROSAI congres. Dit groot succes hebben wij kunnen bereiken door de medewerking van meerdere instanties en de inzet van velen.

Het congres betrof vijf achtereenvolgende congresdagen, gehouden van 15 tot 20 mei 2022. Om de kosten van het 35-jarige jubileum van de Algemene Rekenkamer en de kosten voor het organiseren van het congres zoveel mogelijk te beheersen, is ervoor gekozen om bepaalde onderdelen van het XII CAROSAI Congres te combineren met het 35-jarige jubileum van de Algemene Rekenkamer.

Voor het eerst is een congres van Supreme Audit Institutions in hybride vorm en met live streaming georganiseerd. Dit aangezien bij aanvang van de voorbereidingen in april 2021, Aruba en het Caribisch gebied nog in onzekerheid leefden vanwege de Covid-19 pandemie. Hierdoor werd de deelname online bevorderd en door de World Bank toegejuicht. Om de kosten gedeeltelijk te dragen heeft de World Bank, via het CAROSAI secretariaat, een bijdrage geleverd van \$7.500 aan Land Aruba.

De Algemene Rekenkamer in samenwerking met FUTURA heeft ook een speciale website ontwikkeld <https://www.arubaxiicarosaicongress.com>, waar alle informatie beschikbaar is over de congresevenementen, sprekers en presentaties.

Het XII CAROSAI congres betrof een "high profile" congres met het centrale thema "Targeting Superior Audit Impact", dat belicht werd door diverse internationale gastsprekers, elk gespecialiseerd op specifieke terreinen en door de Algemene Rekenkamer van Aruba. Meerdere onderwerpen zijn gepresenteerd en verschillende discussiepanels gehouden. De hoofdthema's van het congres waren:

- Resultaten SAI PMF, de toepassing en mate van haalbaarheid van ISSAI's in Small Island Development States (SIDS) and developing countries;
- De (on)afhankelijkheid van Algemene Rekenkamers;
- Real-Time onderzoeken en de uitvoering van noodhulp gedurende de pandemie;
- De toepassing van digitalisering en data analyse, voor het bepalen van risico's, binnen het onderzoek(sproces).

Een masterclass “Speaking Truth to Power and the Media” werd verzorgd en betaald door de Canadian Audit and Accountability Foundation (CAAF). Het XII CAROSAI congresprogramma bestond naast een masterclass, uit diverse live en virtuele presentaties, discussiepanels en 2 plenary sessions. Een “Social Event” bij en in samenwerking met de Universiteit van Aruba en ter afsluiting van het programma een “Cultural Night”, bij en in samenwerking met de Nationale Archeologische Museum Aruba.

Gelegenheid: Masterclass Speaking Truth to Power and Media
Datum: 15 mei, 2022

Voor de deelnemers die na de afsluiting van het congres langer op Aruba verbleven, werd de mogelijkheid aangeboden een “Experience Aruba Bus Tour”, te ervaren. Daarbij werd de Aruba Aloë Factory & Museum bezocht, een “Art Walking Tour” in San Nicolaas gedaan en vond een bezoek aan WEB N.V. plaats. Hiermee werd gestreefd de deelnemers aan het XII CAROSAI congres vanaf het eerste contactmoment tot en met het moment van terugreizen, een memorabele en inspirerende ervaring op Aruba te laten beleven.

Gelegenheid: CAROSAI Congres
Datum: 15 - 20 mei, 2022

De gerealiseerde resultaten zijn onder andere:

- Een hybride congres: met 70 deelnemers op Aruba en zo'n 50 virtuele participanten uit 15 verschillende landen die het congres online hebben gevolgd. De deelnemers, waarvan 6 met partner, hadden een verblijf van gemiddeld 7 dagen op Aruba;
- 18 van de 23 (ei) landen die lid zijn van CAROSAI waren op Aruba vertegenwoordigd met een of meerdere afgevaardigden;
- Gerenommeerde internationale gastsprekers die op Aruba aanwezig waren alsmede gastsprekers die hun presentatie virtueel aanboden. Gastsprekers van de Pacific Association of Supreme Audit Institutions (PASAI), de World Bank, de INTOSAI Development Initiative (IDI), de Chartered Institute of Public Finance and Accounting (CIPFA), de Inter-American Development Bank (IADB, IDB), de Caribbean Regional Technical Assistance Centre IMF (CARTAC), en uit Brazilië, Mexico, Peru, Chile, Canada, Verenigde Staten, United Kingdom, Oostenrijk, Noorwegen en Nieuw-Zeeland;
- De Algemene Rekenkamer Aruba en CAROSAI werden bovendien geëerd met afgevaardigden uit SAI Brazilië respectievelijk SAI Mexico. De delegatie afkomstig van SAI Brazilië, de "Federal Court of Accounts", kwam in vertegenwoordiging van de (aankomend) voorzitter van INTOSAI, de moederorganisatie van alle Rekenkamers in de wereld en de voorzitter van de SAI Mexico, kwam tevens in zijn hoedanigheid van aankomende secretaris-generaal van OLACEFS;
- Door de aanwezigheid van de delegaties uit Brazilië en Mexico namen de veiligheidsaspecten en protocollaire eisen toe, en
- Twee generale sessies werden gehouden waarbij onder andere verantwoording werd afgelegd over de afgelopen periode van 3 jaar, de voorzitterschap van CAROSAI aan de Algemene Rekenkamer Aruba werd overgedragen, een amendement over online-voting werd aangenomen en nieuwe leden voor de Executive Council werden gekozen.

Aruba, de Algemene Rekenkamer en CAROSAI kunnen met genoegen op een zeer succesvolle congres terugkijken.

3 Financiële verantwoording

De Algemene Rekenkamer onderwerpt zich jaarlijks aan een financial review voor wat betreft haar financiële administratie. De resultaten van de financial review over het dienstjaar 2021 respectievelijk 2022 zijn als bijlage 2 aan dit jaarverslag gevoegd.

Om de financial review over de dienstjaren 2021 tot 2024 te doen, heeft de Algemene Rekenkamer in 2021 op basis van een Terms of Reference, offerte gevraagd bij zes accountantskantoren. Van de benaderde accountantskantoren hebben vier gereageerd, waarvan drie een offerte hebben uitgebracht. Na verrichtte evaluatie bleek de ontvangen offerte van Plus Accountants de beste prijs te hebben en beter te voldoen aan de behoefte en het doel van de Algemene Rekenkamer.

Financiële toestand (Land) Aruba

Gelet op de toestand waarin de overheidsfinanciën van het Land Aruba zich bevond gedurende de Covid-19 pandemie, namelijk afhankelijk van Nederlandse liquiditeitsleningen, enorme schuldenlast, zwakke economie en met vele werklozen, een enorme hoeveelheid gezinnen die afhankelijk waren van noodhulp en bijstand en inkorting op salarissen van het personeel, was het dringend en noodzakelijk voor de Algemene Rekenkamer om de kosten gerelateerd aan het organiseren van het XII CAROSAI congres zo beheersbaar en beperkt mogelijk te houden. Daarmee rekening houdend en in haar voorbeeldfunctie heeft de Algemene Rekenkamer gekozen om haar 35-jarige jubileum te combineren met het XII CAROSAI Congres.

Financiële verantwoording Algemene Rekenkamer

De administratie van de Algemene Rekenkamer wordt grotendeels verzorgd door Directie Financiën. De Algemene Rekenkamer heeft de bevoegdheid om zelfstandig inkooporders te maken waarna deze verplichtingen in de financiële administratie van de Algemene Rekenkamer verwerkt worden. Bepaalde andere kosten, zoals salariskosten en interne doorberekeningen worden door de Directie Financiën zelfstandig ten laste van de Algemene Rekenkamer verwerkt.

Personeelskosten

De Algemene Rekenkamer krijgt niet vooraf de maandelijkse salarisberekeningen ter controle en goedkeuring. Hierdoor is er geen controle op de salarissuitbetalingen mogelijk door de Algemene Rekenkamer en ook niet door een externe accountant. Uitsluitend aan de hand van de loonstrookjes van de medewerkers die dit vrijwillig aan de administratieve medewerker verstrekken, kan de Algemene Rekenkamer nog enigszins controleren of de geboekte salariskosten juist zijn.

XII CAROSAI Congres en 35-jarige jubileum Algemene Rekenkamer

Gedurende 2021 zijn reeds werkzaamheden verricht en verplichtingen aangegaan ten aanzien van het inhuren van een projectcoördinator, het ontwerpen van een congreslogo en het reserveren van geschikte hotel met congresruimte. In 2021 zijn een totaal van 8 hotels, die tevens over geschikte vergaderruimtes beschikken, benaderd om vrijblijvende offertes uit te brengen. Met dank aan de deskundigheid en ondersteuning van Aruba Tourism

Authority (ATA) werden offertes verzocht en na evaluatie de aanbesteding door Renaissance Convention Center gewonnen.

Tevens is een programma van eisen opgesteld voor het aantrekken van een projectcoördinator en vrijblijvende offertes verzocht voor het ontwerpen van het XII CAROSAI Logo. De overige kosten kwamen ten laste van het dienstjaar 2022. Door de hybride vorm van het congres heeft de World Bank, door tussenkomst van het secretariaat CAROSAI, een bijdrage geleverd van \$ 7.500 aan (Algemene Rekenkamer) Aruba. Door deze bijdrage wenste de World Bank virtuele meetings te promoten.

Over de dienstjaren 2021 en 2022 bedragen de kosten voor het organiseren van het XII CAROSAI Congres en het 35-jarige jubileum van de Algemene Rekenkamer afgerond Afl. 140.000, waarvan een bedrag van Afl. 3.560 ten behoeve van de viering van het 35-jarige jubileum Algemene Rekenkamer. Deze kosten zijn exclusief de ontvangen bijdrage van de World Bank.

Boekingsverschillen

Bij afstemming tussen de centrale financiële administratie van het land, lees Directie Financiën, en decentrale financiële administratie van de Algemene Rekenkamer kunnen nog verschillen optreden in de (voorlopige) realisatie cijfers. Dit gelet op het feit dat de centrale financiële administratie van het Land over de dienstjaren 2020 en verder, nog niet definitief afgesloten is.

De in paragraaf 3.2 gepresenteerde realisatiecijfers van de Algemene Rekenkamer over 2021, tabel 6, en over 2022, tabel 7, zijn met de centrale financiële administratie afgestemd, maar niet met elkaar aangesloten. Over beide dienstjaren constateert de Algemene Rekenkamer boekingsverschillen onder de categorieën personeelskosten en goederen en diensten

3.1 Begrotingsuitvoering 2021 en 2022

De Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2021 is op 29 september 2021 vastgesteld en bij AB 2021 no. 177 op 9 november 2021 afgekondigd. Op 20 mei 2022 vond bij AB 2022 no. 66 de afkondiging plaats van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2022.

De begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2021, bedraagt Afl. 3.000.000 aan kosten. Aan investeringen is een budget van Afl. 25.000 beschikbaar, nodig om enkele flexibele werkplekken te kunnen inrichten.

De Algemene Rekenkamer is zich bewust van de financiële en budgettaire beperkingen waarin Land Aruba zich bevindt. Doch gelet op de afspraken binnen het Landspakket Aruba ten aanzien van versterking van het financieel beheer en lopende verplichtingen, is het budget voor het begrotingsjaar 2022 hoger dan dat voor 2021. Bij de investeringen voor 2022 betreft de incidentele toename van Afl. 100.000, de aanschaf en inrichting van een audit software systeem en daarmee samenhangende uitgaven.

De toename in kosten is hoofdzakelijk vanwege het ramen van de personeelskosten uitgaande van 100% bezetting, in plaats van 90% zoals in het geval van 2021. Binnen de personeelskosten werd nogmaals rekening gehouden met de uitbetaling van de juridisch afdwingbare verplichting aan het lid dat de functie van voorzitter sinds 2015 heeft waargenomen.

Bij goederen en diensten is de toename te wijten aan de kosten in verband met het organiseren van het XII CAROSAI congres, de deelname aan de INCOSAI en een autonome groei van 3% in de huurkosten.

In de hierna volgende tabellen 6 respectievelijk 7 worden de gerealiseerde cijfers van de begrotingsuitvoeringen over de dienstjaren 2021 respectievelijk 2022 gepresenteerd. Deze bedragen zijn afgestemd met Directie Financiën maar zijn aan wijzigingen onderhevig aangezien beide boekjaren, per ultimo januari 2024, nog niet definitief afgesloten zijn door Directie Financiën.

Uit tabel 6 blijkt een onderbesteding van rond Afl. 1 miljoen, oftewel 35% ten opzichte van de totale begroting 2021. Tabel 7 laat voor 2022 een onderbesteding zien van afgerond Afl. 905.000, oftewel 26.7%, ten opzichte van de totale begroting.

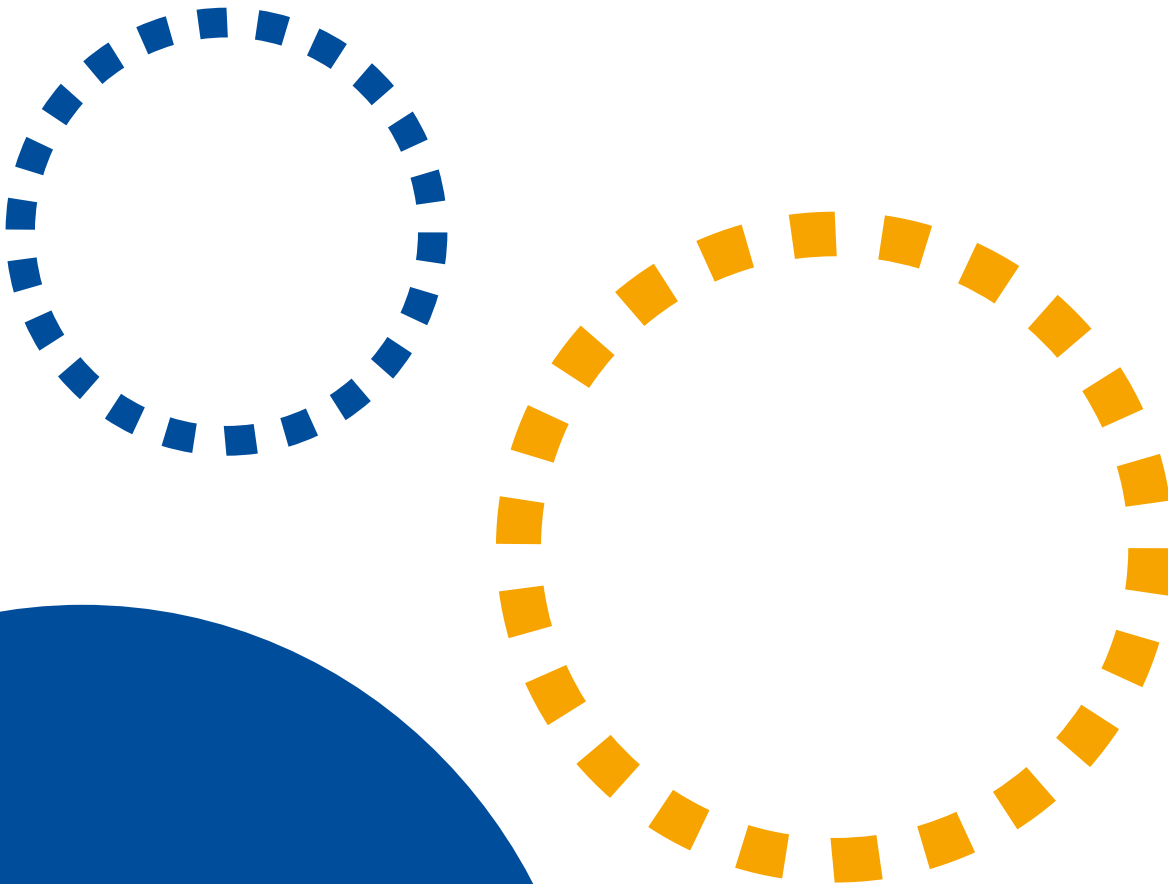
In paragraaf 3.2 volgt een toelichting op de realisatie ten opzichte van de begroting.

Tabel 6 Gerealiseerde cijfers 2021

Post	Omschrijving	Gerealiseerd 2021	Begroting 2021	Onder en (over) benutting	Gerealiseerd 2020
Kosten (in Afl.)					
4100	Salarissen en sociale lasten	898.452	1.534.600	636.148	1.129.434
4200	Werkgeversbijdragen	233.465	393.600	160.135	262.527
4300	Goederen en diensten	711.832	905.100	193.268	493.715
4600	Overdrachten aan regeringen en internationale instellingen	23.525	5.000	2.142	2.900
4700	Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen	23.525	161.700	48.825	120.800
	Totaal	1.959.483	3.025.000	1.040.517	2.009.376
Kapitaal uitgaven (in Afl.)					
6000	Aankoop duurzame goederen	23.525	25.000	1.475	6.450
	Totaal	23.525	25.000	1.475	6.450
	Totaal	1.983.008	3.025.000	1.041.992	2.015.826

Tabel 7 Gerealiseerde cijfers 2022

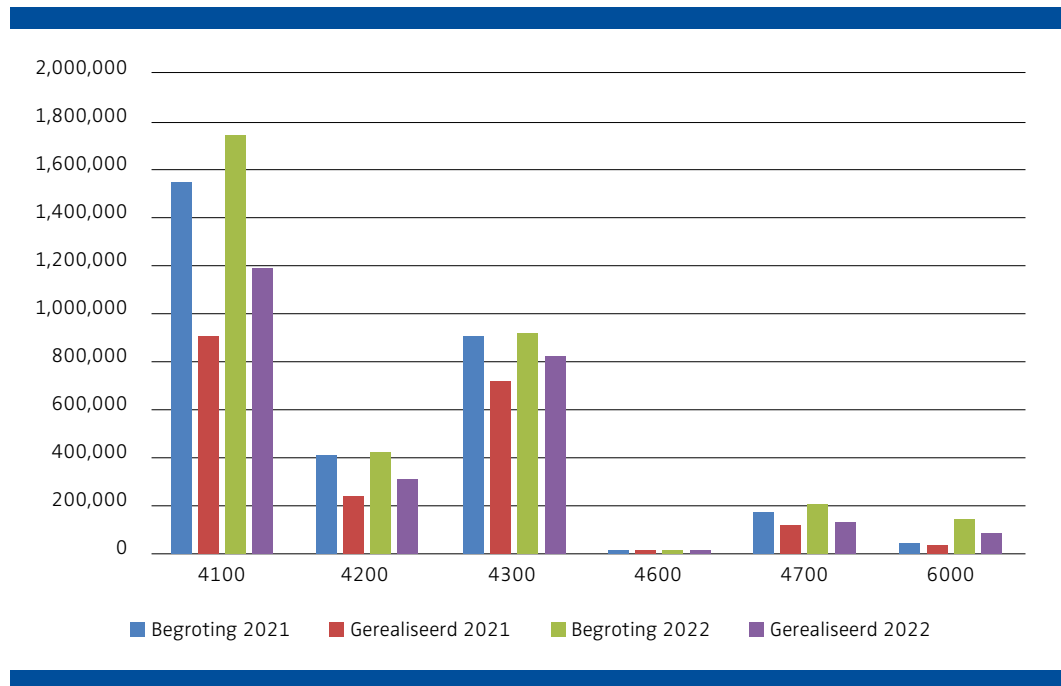
Post	Omschrijving	Gerealiseerd 2022	Begroting 2022	Onder en (over) benutting	Gerealiseerd 2021
Kosten (in Afl.)					
4100	Salarissen en sociale lasten	1.187.869	1.732.100	544.231	898.452
4200	Werkgeversbijdragen	291.189	414.900	123.711	233.465
4300	Goederen en diensten	813.966	914.400	100.434	711.832
4600	Overdrachten aan regeringen en internationale instellingen	2.700	5.000	2.300	2.858
4700	Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen	117.425	198.600	81.175	112.875
	Totaal	2.413.149	3.265.000	851.851	1.959.483
Kapitaal uitgaven (in Afl.)					
6000	Aankoop duurzame goederen	71.865	125.000	53.135	23.525
	Totaal	71.865	125.000	53.135	23.525
	Totaal	2.485.014	3.390.000	904.986	1.983.008

3.2 Toelichting op de begrotingsuitvoering 2021 en 2022

In deze paragraaf volgt een nadere toelichting op de gerealiseerde cijfers over 2021 respectievelijk 2022 ten opzichte van de begrotingen. Grafiek xx betreft een grafische weergave van beide jaren.

Grafiek 1: Begrotingsuitvoering 2021 en 2022

4100 / 4200 Salarissen, vergoedingen, sociale lasten en werkgeversbijdragen

Onder personeelskosten vallen de categorieën Salarissen en sociale lasten, 4100, en Werkgeversbijdragen, 4200. Ook de vergoedingen voor de leden van de Algemene Rekenkamer vallen onder personeelskosten.

Zoals eerder aangegeven, kampt het Secretariaat van de Algemene Rekenkamer met een aanmerkelijk aantal vacatures. Voor het dienstjaar 2021 is het gelukt om de vacature voor één (1) onderzoeker te vervullen en aan het begin van het dienstjaar 2022 werd nog één (1) onderzoeker in dienst genomen. Tevens werd de vacature voor de functie van hoofd Bedrijfsvoering begin 2022 vervuld.

Bovendien werd begin januari 2022 de formele en financiële afhandeling van de waarnemingstoelage, aan het lid dat de functie van voorzitter sinds 2015 heeft waargenomen, afgerond en kon de uitbetaling uiteindelijk ten laste van het dienstjaar 2022 plaatsvinden. Hoewel de positieve mutaties binnen het personeelsbestand en de afhandeling van de waarnemingstoelage, is over het dienstjaar 2021 onder de personeelskosten een onderbesteding gerealiseerd van Afl. 796.283, oftewel 41,5%, en over het dienstjaar 2022 van Afl. 667.942, oftewel 31,4%.

4300 Goederen en diensten

In 2021 is de onderbesteding in de categorie Goederen en diensten (4300) een bedrag van Afl. 193.268, oftewel 21,4%. De onderschrijdingen betreffen praktisch alle posten, waaronder de hoogste bij Deskundig advies en bijstand met een bedrag van Afl. 73.075,- (oftewel 36,5%), Opleidingen en cursussen met een bedrag van Afl. 33.195,45,- (oftewel 41,5%) en Vergoedingen vervoer met een bedrag van Afl. 13.500,- (oftewel 34,1%).

Over het dienstjaar 2022 betreft de onderbesteding een bedrag van Afl. 100.434,- oftewel 11%. De onderschrijdingen betreffen diverse posten, waaronder de hoogste bij Huur pand met een bedrag van Afl. 21.386,12 (oftewel 5,9%), Schrijf- en bureaubehoeften met een bedrag van Afl. 15.468,18 (oftewel 70%) en Vergoedingen vervoer met een bedrag van Afl. 12.000,- (oftewel 25,6%).

6000 Aankoop duurzame goederen

Voor het dienstjaar 2021 was een budget van Afl. 25.000 beschikbaar, oorspronkelijk bedoeld om de bovenverdieping tot geschikte kantoorruimte te verbouwen en van nieuw tapijt te voorzien. Door de COVID-19 pandemie werd het inrichten van flexibele werkplekken dringend en is daardoor een deel van het budget aangewend voor het aanschaffen van enkele laptops, zodat het personeel vanuit hun huis konden werken.

De Algemene Rekenkamer heeft voor het dienstjaar 2022 een budget van Afl. 125.000 beschikbaar gekregen voor het inrichten van extra flexibele werkplekken, met de aankoop van twee (2) laptops en twee (2) iPads, en voor het aanschaffen van een auditsoftwarepakket. Het gestelde is met een lagere bedrag gerealiseerd, namelijk voor een bedrag van Afl. 71.865,-. Daardoor zijn de investeringen met Afl. 53.135, oftewel 42,5%, onderschreden.

Bijlage 1:
Opsomming
bespreekpunten
minister(s)

Onderwerp	2021	2022	Min AZ Min Pres	Min Fin
<i>Personeelsaangelegenheden</i>				
Benoeming in vaste en Accountancy-toelage ARA	X		✓	
Verzoek goedkeuring stagevergoeding stagiaire		X	✓	
Arbeidsovereenkomst onderzoeker		X	✓	
Goedkeuring verzoek opleiding CPA t.b.v. personeel Algemene Rekenkamer		X	✓	
Verzoek tot indienstneming hoofd Bedrijfsvoering respectievelijk twee (2) Onderzoekers Algemene Rekenkamer		X	✓	
<i>Bedrijfsvoering</i>				
Inhuren Accountantskantoor voor dienstjaren 2022, 2023 en 2024	X		✓	
Leaseovereenkomst nieuwe kopieer, printer en scanmachine		X		
Goedkeuring Opdracht bevestiging Accountantskantoor		X	✓	
<i>Onderzoeken & Programma's</i>				
Verzoek informatie en verantwoording Criminaliteitsbestrijdingsfonds (rappel)	X			✓
Verzoek informatie Belastinghervormingen	X			✓
Opvragen rapporten adviesopdrachten nulmetingen CAD	X			✓
Aanbieding rapport onderzoek FASE-noodhulp	X			✓
Jaarekening Land over dienstjaar 2019 dienstjaar 2020 en 2021 (5x)	X	X	cc	✓
Belemmering uitvoeren onderzoeksprogramma Algemene Rekenkamer		X	✓	✓
Aanbieding rapport SAI Performance Report Court of Audit Aruba		X		
Brief Verzoek medewerking SPMR Stakeholders Assessment		X		✓
Communiceren normen van onderzoek SDG 3D: Strong and Resilient National Public		X	✓	
Uitstel van het integriteitsonderzoek bij Departamento di Impuesto		X		✓
Inhuur externe adviseur Onderzoeken (2x)	X	X	✓	cc
Raadpleegfunctie Payroll PSA-systeem		X	✓	cc
<i>College</i>				
Beoordelingskader privaatrechtelijke bepalingen CV 1989	X			✓
TWO- AUA: presentatie ARA Landspakket & uitvoeringsagenda 2021-2022	X	X	✓	
Algemene Rekenkamer Nederland op bezoek i.v.m. verkennende missie	X		✓	
Verzoek halfjaarlijks verslag van het begrotingsjaar 2022	X		✓	
Nadere instructies t.b.v. voorbereidingen voor begroting 2023	X		✓	
Informatie XII CAROSAI Congres & 35 jaar AR/Dankwoord (4x) XII CAROSAI Congres	X		✓	
Aanbieding Conceptbegroting ARA 2022	X	X	✓	
Bijdrage aan regeerprogramma 2021-2025		X	✓	
Aanbieding samenvatting besprekpunten minister-president inclusief het boek: Financiële Koninkrijksbelangen		X	✓	
Aanbieding nota Algemene Rekenkamer inzake Landspakket Aruba, Financieel Beheer		X	✓	
Aanbieding Jaarverslag 2020 Algemene Rekenkamer		X	✓	
Vervulling twee vacatures voor de functie van Lid van de Algemene Rekenkamer Aruba		X	✓	
Rappel verzoek waarnemingstoelage voorzitter Algemene Rekenkamer		X	✓	
Ontslagbrief Lid Algemene Rekenkamer		X	✓	

Bijlage 2:

Beoordelingsverklaring van de onafhankelijke accountant

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: mevrouw Mary-Ann de Jong-Curet (Secretaris)
Algemene Rekenkamer van Aruba
Oranjestad, Aruba

Onze conclusie

Wij hebben financiële verantwoording voor de jaren 2021 en 2022, zoals opgenomen in het jaarverslag 2021 - 2022 van Algemene Rekenkamer op pagina 46 tot en met 51 beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling hebben wij geen reden om te veronderstellen dat de financiële verantwoording geen getrouw beeld geeft van de door de Algemene Rekenkamer gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven vergeleken met de voor de jaren 2021 en 2022 vastgestelde begroting zoals opgenomen in de Landsverordening AB 2021 no. 177 d.d. 29 september 2021 respectievelijk AB 2022 no. 66 d.d. 10 mei 2022 onder voorbehoud van de volgende opmerking.

De financiële administratie van Land Aruba voor de jaren 2021 en 2022 zijn per rapportagedatum nog niet afgesloten. Naar verwachting van de Secretaris van de Algemene Rekenkamer zullen er geen materiële afwijkingen meer zijn in de financiële verantwoording van 2021 en 2022. Deze situatie doet geen afbreuk tot onze conclusie.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de financiële verantwoording".

Wij zijn onafhankelijk van Algemene Rekenkamer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Caya Dr. J. E. M. Arends 26, Eagle, Aruba, P.O. Box 5072
Tel.: (+297) 586-2822, Fax: (+297) 586-8968
E-mail: info@plusaccounting.com

Verantwoordelijkheid van het College en de Secretaris van de Algemene Rekenkamer

Het College en de Secretaris van de Algemene Rekenkamer zijn verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële verantwoording die de gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven over de jaren 2021 en 2022 getrouw dient weer te geven, in overeenstemming met de Comptabiliteitsverordening 1989 en hiervan afgeleide regelingen. Het College en de Secretaris zijn tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als zij noodzakelijk achten voor het opmaken van de financiële verantwoording zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de financiële verantwoording

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:

- Het actualiseren van ons inzicht in de entiteit en haar omgeving met inbegrip van de interne beheersing, en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de tussentijdse financiële informatie te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang voor zullen doen als gevolg van fouten of fraude, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing met betrekking tot het opstellen van de financiële verantwoording;
- Het inwinnen van inlichtingen bij het College en de Secretaris en andere functionarissen van de entiteit;
- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de financiële verantwoording;
- Het verkrijgen van assurance-informatie dat de financiële verantwoording overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de entiteit;
- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

- Het overwegen of zich wijzigingen hebben voorgedaan in de grondslagen voor de financiële verslaggeving of de toepassing daarvan en of nieuwe transacties de toepassing van nieuwe grondslagen voor de financiële verslaggeving noodzakelijk maken;
- Het overwegen of het College en Secretaris alle gebeurtenissen heeft onderkend die een aanpassing van of een toelichting in de financiële verantwoording informatie kunnen vereisen; en
- Het overwegen of de financiële verantwoording is opgesteld en weergegeven in overeenstemming met het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving en de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Oranjestad, Aruba

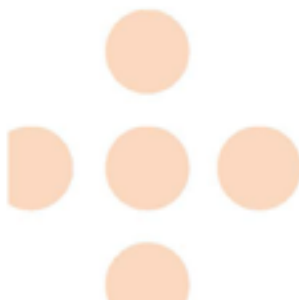
6 maart 2024

Rapport nr. 2021-2022/ R03-1924

Origineel is ondertekend door Anthony G. Croes RA

waarmerking:

Algemene Rekenkamer